

**KONGREGACIJA
ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA
I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA**

COR ORANS

**Provedbena uputa apostolske konstitucije
Vultum Dei quaerere
o ženskom kontemplativnom životu**



HRVATSKA REDOVNIČKA KONFERENCIJA

KONGREGACIJA ZA USTANOVE
POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA

COR ORANS

Provedbena uputa apostolske konstitucije

Vultum Dei quaerere

o ženskom kontemplativnom životu



Dokumenti – 11

Nakladnik:

Hrvatska redovnička konferencija,
Zagreb, Prilaz Gjure Deželića 75

Objavljuje se s dopuštenjem *LIBRERIA EDITRICE VATICANA*

Glavni i odgovorni urednik:

s. Ana Marija Antolović, predsjednica HRK

Prijevod:

Slavko Antunović

Redaktura i stručna lektura:

dr. fra Ratko Radišić

Lektura:

Zdenka Leženić

Priprema:

Marinko Nikolić

Tisak:

AKD, Zagreb

Naklada:

1300

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001005821.

ISBN 978-953-97249-6-0

KONGREGACIJA
ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA
I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA

COR ORANS

Provedbena uputa apostolske konstitucije
Vultum Dei quaerere
o ženskom kontemplativnom životu



HRVATSKA REDOVNIČKA KONFERENCIJA
Zagreb, 2018.

Naslov izvornika:

Cor Orans

*Istruzione applicativa della Costituzione apostolica
„Vultum Dei quaerere” sulla vita contemplativa femminile*
(ISBN 978-88-266-0132-8)

© Libreria Editrice Vaticana, 2018.

UVOD

Ženski kontemplativni život oduvijek je bio srce koje moli u Crkvi i za Crkvu, čuvar milosti i bogate apostolske plodnosti. Oduvijek je bio vidljiv svjedok otajstvene i mnogolike svetosti i obogaćuje Kristovu Crkvu plodovima milosti i milosrđa¹.

Imajući pred očima taj jedinstveni oblik nasljedovanja Krista, papa Pio XII. objavio je 21. studenoga 1950. apostolsku konstituciju *Sponsa Christi Ecclesia*², posvećenu ženskom monaškom životu. U tom je dokumentu rimski prvosvećenik priznao samostane monahinja kao prave samostalne samostane³ i zagovarao osnutak saveza⁴ kao strukturu zajedništva radi prevladavanja izoliranosti samostana kako bi se potpomoglo očuvanje zajedničke karizme i suradnja u različitim oblicima uzajamne pomoći dajući pritom upute za *accommodata renovatio* (prilagođenu obnovu)⁵ onoga što je definirano kao ustanova monahinjâ, prije svega kada je riječ o klauzuri⁶. Zapravo, papa Pio XII. anticipirao je za samostane monahinjâ ono što će Drugi vatikanski koncil nekoliko godina poslije tražiti od svih redovničkih ustanova⁷.

¹ Usp. FRANCISCUS PAPA, *Constitutio apostolica Vultum Dei quaerere* (= VDq). *De vita contemplativa monialium*, u AAS CVIII (2016.), str. 838., br. 5. *Perfectae caritatis* (= PC) 7; kan. 674 ZKP.

² Usp. PIUS PAPA XII, *Constitutio apostolica Sponsa Christi Ecclesia* (= SCE). *De sacro monialium instituto promovendo*, u AAS XXXXIII (1951.), str. 5. – 23.

³ Usp. *Statuta generalia monialium* (= SGM), čl. VI, u AAS XXXXIII (1951.), str. 17.

⁴ Usp. SCE, str. 12.; SGM, čl. VII, u AAS XXXXIII (1951.), str. 18. – 19.

⁵ Usp. SCE, str. 10 – 11.

⁶ Usp. SCE, str. 12. – 13.; SGM, čl. IV, u AAS XXXXIII (1951.), str. 16. – 17.

⁷ Usp. PC 2.

Kao što je papa Pio XII. na početku apostolske konstitucije podsjetio na bitne značajke različitih faza ženskoga posvećenoga života u Crkvi⁸ tijekom stoljeća, dajući svojevrstan povijesni uvod, nakana i projekt utemeljiteljâ, koje su ozakonile mjerodavne crkvene vlasti, obogatili su Crkvu, Kristovu zaručnicu, mnoštvom karizmi oblikujući razne oblike kontemplativnoga života u različitim monaškim tradicijama i različitim karizmatским obiteljima⁹.

Posebnost dokumenta samostalnog samostana i saveza samostalnih samostana, koji govori o stezi, odnosno pravu i zajednički su ustanovi monahinjâ, osigurala je dug život apostolskoj konstituciji *Sponsa Christi Ecclesia* koja je ostala na snazi i nakon Drugoga vatikanskoga koncila i proglašenja Zakonika kanonskoga prava, sve do naših dana.

Proglasivši 29. lipnja 2016. apostolsku konstituciju *Vultum Dei quaerere* kako bi pomogao kontemplativnim redovnicama da dostignu cilj svoga posebnoga poziva, papa Franjo pozvao je na razmišljanje i razlučivanje o određenim sadržajima¹⁰ koji se odnose na posvećeni život općenito, a osobito na monašku tradiciju, ali nije namjeravao ukinuti *Sponsa Christi Ecclesia*, čije su samo neke točke djelomično ukinute¹¹. Ta se dva papinska dokumenta trebaju smatrati važećim normativnim aktima za samostane monahinja i mora ih se promatrati kao jedinstvenu cjelinu.

Tragom onoga što je papa Pio XII. učio, a Drugi vatikanski koncil potvrdio, papa Franjo kanio je predstaviti u *Vultum Dei quaerere* intenzivan i plodan put koji je Crkva prošla u posljednjim desetljećima, u svjetlu učenja istoga Koncila i uzevši u obzir promijenjene društveno-kulturne okolnosti.¹²

Slijedom toga, budući da ustanove koje su u potpunosti posvećene kontemplaciji uvijek zauzimaju istaknuto mjesto u Kristovu mističnome tijelu „koliko god silila potreba djelatnog apostolata, ne mogu se pozivati članovi

⁸ Usp. *SCE*, str. 6. – 11.

⁹ Usp. *SCE*, str. 8. – 9.

¹⁰ Usp. *VDq*, 13. – 35.

¹¹ *VDq*, čl. 1, § 2.

¹² Usp. *VDq*, 8.

*takvih ustanova da pomažu u raznim pastoralnim službama*¹³.

Po nalogu Svetoga Oca¹⁴, Kongregacija za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života sastavila je ovu provedbenu uputu apostolske konstitucije *Vultum Dei quaerere*, ponudenu „Crkvi, a to se posebno odnosi na samostane latinskoga obreda“¹⁵, koja ima cilj pojasniti uredbe zakona razlažući i određujući postupke njegove primjene¹⁶.

¹³ Kan. 674 ZKP.

¹⁴ *VDq*, čl. 14., § 1.

¹⁵ *VDq*, 8.

¹⁶ Usp. kan. 34, § 1 ZKP.

OPĆE UREDBE

1. Prema pravnoj odredbi, pod izrazom *monahinje* podrazumijevaju se, osim redovnica sa svečanim zavjetima, i one koje u samostanima polažu jednostavne zavjete, doživotne ili privremene. Među ženama posvećenima Bogu zavjetovanjem evanđeoskih savjeta Crkva jedino monahinjama dodjeljuje zadaću javne molitve koju kao zajednica koja se moli uzdižu Bogu u ime Crkve korskim slavljenjem božanskoga časoslova.
2. Sa zakonitim nazivom *monahinja* nije u oprjeci: 1) jednostavno zavjetovanje zakonito položeno u samostanima; 2) vršenje djela apostolata združeno s kontemplativnim životom kako je to Sveta Stolica odobrila i potvrdila za neke redove ili zakonitim propisom ili dopuštenjem Svete Stolice u korist nekih samostana.
3. Svi samostani u kojima se polažu samo jednostavni zavjeti mogu zatražiti od Svete Stolice uvođenje doživotnih zavjeta.
4. Poseban oblik redovničkoga života koje monahinje moraju vjerno živjeti prema karizmi vlastite ustanove, i za koji ih određuje Crkva, kanonski je kontemplativni život. Pod izrazom *kanonski kontemplativni život* ne podrazumijeva se onaj nutarnji i bogoslovni život na koji su po krštenju pozvani svi vjernici, već izvanjsko zavjetovanje redovničke stege koje je, bilo vježbama pobožnosti, molitve i mrtvljenja, bilo poslovima koje redovnice moraju obavljati, toliko usmjereno prema nutarnjoj kontemplaciji da se sav život i rad lako mogu i moraju učinkovito prožeti željom za njom.
5. Pod *Svetom Stolicom* u ovoj uputi podrazumijeva se Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života.

6. Pod izrazom *samosvojni samostan* podrazumijeva se redovnička kuća ženske monaške zajednice koju je, nakon što je ispunila preduvjete za stvarnu samostalnost života, zakonito osnovala Sveta Stolica i koja uživa pravnu samostalnost prema pravnoj odredbi.

7. Pod izrazom *savez samostanâ* podrazumijeva se zajedništvo više samostalnih samostana iste ustanove koju je osnovala Sveta Stolica, koja je i odobrila njezine statute, kako bi dijeljenjem iste karizme samostani povezani u savez prevladali izoliranost i promicali redovničko opsluživanje i kontemplativni život.

8. Pod izrazom *udruženje samostanâ* podrazumijeva se zajedništvo više samostalnih samostana iste ustanove koju je osnovala Sveta Stolica kako bi dijeljenjem iste karizme udruženi samostani međusobno surađivali prema statutima koje je odobrila Sveta Stolica.

9. Pod izrazom *konferencija samostanâ* podrazumijeva se zajedništvo samostalnih samostana među različitim ustanovama u istoj regiji, koje osniva i čije statute odobrava Sveta Stolica radi promicanja kontemplativnoga života i jačanja suradnje među samostanima u određenim zemljopisnim ili jezičnim okružjima.

10. Pod izrazom *udružba* podrazumijeva se povezanost saveza samostana, koje osniva i čije statute odobrava Sveta Stolica radi proučavanja tema vezanih uz kontemplativni život u odnosu na istu karizmu, kako bi se savezi jedinstveno usmjerili i usklađivali u djelovanju¹⁷.

11. Pod izrazom *međunarodno povjerenstvo* podrazumijeva se centralizirano tijelo služenja i proučavanja na korist monahinja iste ustanove, koje je osnovala ili priznala Sveta Stolica koja odobrava njegove statute, radi proučavanja tema vezanih uz kontemplativni život u odnosu na istu karizmu¹⁸.

¹⁷ VDq, čl. 9, § 4.

¹⁸ VDq, čl. 9, § 4.

12. Pod izrazom *monaška kongregacija* podrazumijeva se struktura upravljanja koju je osnovala Sveta Stolica između više samostalnih samostana iste ustanove pod vlašću predsjednice, koja je viša poglavarica prema pravnoj odredbi¹⁹, i generalnog kapitula, koji je u monaškoj kongregaciji vrhovna vlast prema odredbi konstitucija koje je odobrila Sveta Stolica.

13. Ono što je određeno u ovoj uputi za *savez samostanâ* jednako vrijedi i za *udruženje samostanâ* kao i za *konferenciju samostanâ* uzevši u obzir njihovu jedinstvenu narav i vlastite statute koje je odobrila Sveta Stolica.

14. Ono što je određeno u ovoj uputi za *savez samostana* primjenjuju se *congrua congruis referendo* na ženske monaške kongregacije, osim ako se ne određuje drukčije općim i vlastitim pravom ili se što drugo ne utvrdi iz konteksta ili iz naravi stvari.

¹⁹ Usp. kan. 620 ZKP.

I.

SAMOSTALAN SAMOSTAN

15. Samosvojan samostan je redovnička kuća koja ima pravnu samostalnost: njegova poglavarica je viša poglavarica²⁰; samostanska zajednica trajno je uspostavljena prema broju i osobinama članova i po samom pravu sjedište je novaštva i formacije te ima javnu pravnu osobnost i njezina dobra crkvena su dobra.

16. Svakom samosvojnom samostanu Crkva priznaje opravdanu pravnu samostalnost, kao i samostalnost života i upravljanja, po kojoj zajednica monahinjâ može imati vlastitu stegu te čuvati svoju narav i štititi vlastiti identitet²¹.

17. Samostalnost samostana pospješuje stabilnost života i unutarnje jedinstvo zajednice jamčeći najbolje uvjete života monahinja, prema duhu i naravi ustanove kojoj pripadaju²².

18. Da bi samostan monahinja mogao postići pravnu samostalnost, preduvjet tomu je stvarna samostalnost života, odnosno sposobnost upravljanja životom samostana u svim njegovim dimenzijama (zvanja, formacijska, dimenzija upravljanja, relacijska, liturgijska, ekonomska...). U tom je slučaju samostalan samostan živ i vitalan²³.

19. Pri osnutku samostana monahinjâ, kao i svake redovničke kuće, treba voditi brigu o njenoj koristi za Crkvu i ustanovu²⁴.

²⁰ Usp. kann. 613, § 2 i 620 ZKP.

²¹ Usp. kan. 586, § 1 ZKP.

²² Usp. *VDq*, 28.

²³ Usp. *ibidem*.

²⁴ Usp. kan. 610 ZKP.

I. Utemeljenje

20. Utemeljenje samostana monahinjâ, imajući u vidu ono što je određeno u br. 39 ove upute, može provesti pojedini samostan ili savez, prema onom kako je to određeno na skupštini saveza.

21. Utemeljenje pojedinog samostana mora biti izraz zrelosti zajednice samostalnog, živog i vitalnog samostana koji stvara novu zajednicu koja je i sama sposobna svjedočiti da Bogu pripada prvo mjesto, prema duhu i naravi ustanove kojoj zajednica pripada.

22. Utemeljenje koje uspostavlja savez mora biti izraz zajedništva među samostanima i izražavati želju za širenjem kontemplativnog života, osobito u partikularnim Crkvama gdje nije prisutan.

23. U razlučivanju o utemeljenju novoga samostana poglavarici samostana koji utemeljuje pomažu predsjednica saveza i redovnički asistent. Razlučivanje o utemeljenju novoga samostana savez donosi na skupštini saveza.

24. Mogućnost utemeljenja samostana monahinjâ mora se razmotriti pozorno, pogotovo kada utemeljenje provodi pojedini samostan kako se ne bi previše oslabilo zajednicu koja utemeljuje. Pozorno treba procijeniti izbor mjesta, jer taj izbor uključuje drukčiji i poseban oblik pripreme utemeljenja i članova buduće zajednice.

25. Pri odabiru zemlje u kojoj se planira utemeljenje treba se razmotriti je li ondje monaški život već prisutan; moraju se prikupiti sve potrebne i korisne informacije, prije svega o prisutnosti i vitalnosti Katoličke Crkve, o pozivima na posvećeni život, o vjerskom osjećaju stanovništva kao i o mogućnosti budućih zvanja za novo utemeljenje.

26. Pri izboru mjesta utemeljenja potrebno je zajamčiti potrebne uvjete kako bi se monahinjama omogućilo dostojno uzdržavanje, redovito

provođenje kontemplativnoga života u samostanu²⁵ i jačanje odnosa među samostanima.

27. Pri izboru mjesta utemeljenja posebnu pozornost treba posvetiti potrebama sakramentalnoga i duhovnoga života novoga samostana jer zbog nedostatka svećenstva u nekim partikularnim Crkvama nije uvijek moguće pronaći svećenika koji posjeduje potrebnu stručnost i duhovnu osjetljivost za praćenje zajednice samostana monahinjâ.

28. Pri izboru mjesta utemeljenja mora se posebno predvidjeti i pobrinuti za vid odvojenosti od svijeta s obzirom na to da su monahinje dužne Kristu i Crkvi iskazivati javno svjedočenje kontemplativnim životom, prema naravi i svrsi ustanove kojoj samostan pripada²⁶, u stezi klauzure predviđenoj pravom²⁷.

29. Samostan monahinjâ utemeljuje se kapitulskom odlukom zajednice nekog samostalnog samostana ili odlukom skupštine saveza i slanjem najmanje pet monahinja, od kojih najmanje tri sa svećanim zavjetima, nakon što se dobije pismeni pristanak dijecezanskoga biskupa²⁸ i dopuštenje Svete Stolice.

30. Utemeljenje nema nikakvu samostalnost, već je do trenutka kanonskoga osnutka kao samosvojnog samostana u potpunosti ovisno o samostanu koji utemeljuje, odnosno o savezu.

31. Mjesna poglavarica utemeljenja je monahinja sa svećanim zavjetima, prikladna za obavljanje službe autoriteta, koju imenuje viša poglavarica samostana koji utemeljuje ili predsjednica saveza, prema odredbi vlastitoga prava.

²⁵ Usp. kan. 610 *ZKP*.

²⁶ Usp. kan. 607, § 3 *ZKP*.

²⁷ Usp. kan. 667, §§ 2-3 *ZKP*; Usp. *VDg*, 31.

²⁸ Usp. kan. 609, § 1 *ZKP*.

32. Monahinje utemeljenja, koje moraju u pisanu obliku slobodno pristati na taj projekt, zadržavaju kapitulska prava u vlastitom samostanu; os-tvarivanje prava obustavlja se sve do trenutka osnutka novoga samostana.

33. Viša poglavarica samostana koji utemeljuje, ili pak predsjednica saveza, može zatražiti od Svete Stolice da utemeljenje bude osnovano kao sjedište novaštva ako zajednica broji barem pet monahinja sa svečanim zavjetima i ako je zajamčena prisutnost jedne monahinje sa svečanim zavjetima koju je zakonito imenovala viša poglavarica samostana koji utemeljuje ili pred-sjednica saveza, koja će obavljati službu učiteljice novakinja.

34. Ako utemeljenje provodi pojedini samostan, sve do trenutka osnutka samostalnog samostana viša poglavarica samostana koji utemeljuje prima kandidatice u novaštvo te novakinjama dopušta privremeno zavjetovanje, a privremeno zavjetovanim monahinjama svečano zavjetovanje, prema odredbi općeg i vlastitog prava.

35. Ako utemeljenje provodi savez, sve do trenutka osnutka samostalnog samostana predsjednica saveza, nakon savjetovanja s mjesnom poglavari-com i zajednicom utemeljenja te uz pristanak vijeća saveza, prima kan-didatice u novaštvo te novakinjama dopušta privremeno zavjetovanje, a privremeno zavjetovanim monahinjama svečano zavjetovanje, prema odredbi općeg prava i statutâ saveza.

36. Zajednica utemeljenja nema samostanski kapitul, nego mjesni kapitul, a do trenutka osnutka samostalnog samostana zavjeti se polažu za samo-stan koji utemeljuje – ili za drugi referentni samostan koji odredi pred-sjednica saveza u trenutku kada savez odobri utemeljenje – s obzirom na budući osnutak novog samostalnog samostana.

37. Utemeljenje, ako je osnovano kao sjedište novaštva, postaje mjesto formacije i za redovnice s privremenim zavjetima, stoga se mora zajamčiti prisutnost jedne monahinje sa svečanim zavjetima, koju je zakonito imenovala viša poglavarica samostana koji utemeljuje ili predsjednice save-za, koja će obavljati zadaću odgojiteljice.

38. Utvrđuje se da se primjerenim vremenskim rokom između utemeljenja i osnutka samostana monahinjâ smatra razdoblje do najviše petnaest godina. Kad istekne to razdoblje, Sveta Stolica, nakon što se **posavjetuje s poglavaricom samostana koji utemeljuje, predsjednicom saveza, redovničkim asistentom i mjerodavnim ordinarijem**, mora prosuditi postoji li utemeljena nada da se nastavi s postupkom utemeljenja koji će voditi do kanonskog osnutka samostana ili treba odlukom prekinuti postupak, prema pravnoj odredbi.

II. Kanonski osnutak

39. Samostan monahinjâ osniva se kao samosvojni samostan na zahtjev zajednice samostana koji utemeljuju ili odlukom vijeća saveza uz odobrenje Svete Stolice²⁹ za što trebaju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a) zajednica mora svjedočiti dobar bratski život u zajednici s „*nužnom vitalnošću u življenju i prenošenju karizme*“³⁰ i mora ju činiti najmanje osam monahinja sa svećanim zavjetima, „*samo ako većinu ne čine monahinje starije dobi*“³¹
- b) osim broja monahinja zahtijevaju se posebne sposobnosti nekih od monahinja zajednice koje moraju biti u stanju preuzeti na sebe: kao poglavarica službu autoriteta, kao odgojiteljica početnu formaciju kandidatice, kao ekonom upravljanje dobrima samostana
- c) prostori moraju biti primjereni načinu života zajednice kako bi se zajamčilo da monahinje redovito vode kontemplativni život prema naravi i duhu ustanove kojoj pripadaju
- d) moraju postojati materijalni uvjeti koji će zajamčiti zajednici da može sama osigurati ono što joj je potrebno za svakodnevni život.

Te kriterije treba promatrati kao zaokruženu i nerazdvojnu cjelinu³².

²⁹ Usp. kan. 609, § 2 ZKP.

³⁰ *VDq*, čl. 8, § 1.

³¹ *Ibidem*.

³² *VDq*, čl. 8, § 1.

40. Nakon što pozorno razmotri zahtjev koji je podnijela viša poglavarica samostana koji utemeljuje ili predsjednica saveza i nakon što sama prikupi druge podatke, Svetoj Stolici pripada posljednji sud o postojanju navedenih uvjeta.

41. Ne smije se pristupiti osnutku samostana monahinjâ ako se razborito ne utvrdi da je osigurano ono što je potrebno za pokrivanje potreba zajednice³³ i ako ne postoji sigurnost o stalnosti samostana.

42. Imajući na umu poseban apostolat kontemplativnih zajednica i svjedočenje njihovog posvećenog života, koje su monahinje pozvane iskazivati Kristu i Crkvi, te istaknut položaj koji zauzimaju u otajstvenu Tijelu Kristovu, monahinje se ne mogu pozivati da svojim radom pomažu u raznim pastoralnim službama niti ih one smiju prihvaćati.

43. Predsjednica saveza dužna je trajno provjeravati samostalnost života, što je preduvjet održavanju pravne samostalnosti³⁴; ako u nekom samostanu, prema njezinu sudu, više ne postoji samostalnost života, dužna je obavijestiti Svetu Stolicu radi imenovanja *ad hoc* povjerenstva³⁵.

44. Samostalnim samostanom upravlja viša poglavarica, koja se za tu službu određuje prema odredbi vlastitoga prava.

45. Kada broj sestara sa svećanim zavjetima u samostalnom samostanu padne na pet, zajednica toga samostana gubi pravo izbora vlastite poglavarice. U tom slučaju predsjednica saveza dužna je obavijestiti Svetu Stolicu radi imenovanja *ad hoc* povjerenstva³⁶, a onaj tko ima pravo predsjedati izbornim kapitulom, uz prethodno dopuštenje Svete Stolice, pristupit će imenovanju poglavarice upraviteljice nakon što sasluša mišljenje svake pojedine članice zajednice.

³³ Usp. kan. 610, § 2 ZKP.

³⁴ Usp. VDq, čl. 8, § 1.

³⁵ Usp. VDq, čl. 8, § 2.

³⁶ Usp. VDq, čl. 8, § 2.

46. Samostalan samostan ima sposobnost stjecanja, posjedovanja, upravljanja i otuđivanja vremenitih dobara prema odredbi općeg i vlastitog prava³⁷.

47. Dobrima samostalnog samostana upravlja monahinja sa svečanim zavjetima, koja obavlja službu ekonome, postavljena prema odredbi vlastitoga prava; viša poglavarica samostana i monahinja koja obavlja službu ekonome ne mogu biti iste osobe³⁸.

48. Dobra koja posjeduje zajednica samostana smatra darovima primljenima od Boga preko dobročinitelja i rada zajednice, potrebnim i korisnim sredstvima za postizanje vlastitih svrha ustanove kojoj pripada poštujući uvijek zahtjeve javnoga zavjetovanja evanđeoskoga savjeta siromaštva.

49. Čini izvanrednoga upravljanja su oni koji prekoračuju uobičajene potrebe za uzdržavanje i rad zajednice i za redovito održavanje zgradâ samostana.

50. U djelokrugu redovitoga upravljanja viša poglavarica i ekonoma samostana, u granicama svojih službi, podmiruju izdatke i valjano obavljaju čine upravljanja.

51. Za izdatke i čine izvanrednoga upravljanja potrebno je odobrenje vijeća samostana i samostanskoga kapitula ovisno o visini iznosa, koja će se odrediti u vlastitom pravu.

52. Djelomičnim ukidanjem kan. 638, § 4 *ZKP-a* za valjanost otuđenja i bilo kojeg posla u kojem se može pogoršati imovinsko stanje samostana, zahtijeva se pisano dopuštenje više poglavarice s pristankom vijeća ili samostanskog kapitula, ovisno o vrijednosti prodaje i posla, te mišljenje predsjednice saveza³⁹.

³⁷ Usp. kan. 634, § 1 *ZKP*.

³⁸ Usp. kan. 636 *ZKP*.

³⁹ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

53. Ako je riječ o poslu ili prodaji čija vrijednost prelazi iznos koji je Sveta Stolica odredila za pojedine krajeve, ili o stvarima darovanim Crkvi zavjetom, ili umjetnički ili povijesno dragocjenim stvarima, zahtijeva se i dopuštenje Svete Stolice.

III. Afilijacija

54. Afilijacija je poseban oblik pomoći koju Sveta Stolica uspostavlja u posebnim okolnostima u korist zajednice samosvojnog samostana koji predstavlja samo formalnu samostalnost, no koja je u stvarnosti vrlo krhka ili, zapravo, ne postoji.

55. Afilijacija je po svom obliku potpora pravne naravi u kojoj se mora prosuditi je li nesposobnost upravljanja životom samostalnog samostana u svim njegovim dimenzijama tek privremena ili je pak nepovratna; time se pomaže zajednici afiliranog samostana da prebrodi teškoće, odnosno da poduzme ono što je potrebno kako bi došlo do ukinuća tog samostana.

56. Sveta Stolica ima mogućnost u tim slučajevima osnovati *ad hoc* povjerenstvo koje će činiti ordinarij, predsjednica saveza, asistent saveza te viša poglavarica samostana⁴⁰.

57. Sveta Stolica afilijacijom ukida status samostalnog samostana čineći ga *donec aliter provideatur* kućom ovisnom o drugom samostalnom samostanu iste ustanove ili saveza, prema onome što je određeno u ovoj uputi i, ako ih ima, drugim odredbama o tom pitanju koje je donijela Sveta Stolica.

58. Viša poglavarica samostalnog samostana koji afilira, ili predsjednica saveza postavljena je za višu poglavaricu afiliranog samostana.

59. Mjesna poglavarica afiliranog samostana je monahinja sa svečanim zavjetima koju imenuje *ad nutum* viša poglavarica samostalnog samostana ili predsjednica saveza⁴¹ s pristankom pripadajućeg vijeća uz prethodno traženje

⁴⁰ *VDq*, čl. 8, § 2.

⁴¹ *Usp. VDq*, čl. 8, § 3.

mišljenja monahinje zajednice afliranog samostana. Spomenuta mjesna poglavarica postavljena je za pravnu zastupnicu afliranoga samostana.

60. Aflirani samostan može primati kandidatice, ali novaštvo i početna formacija moraju se obaviti u samostanu koji je aflirao ili nekom drugom samostanu koji odredi savez.

61. Viša poglavarica afliranog samostana prima u novaštvo kandidatice toga samostana te novakinjama dopušta privremeno zavjetovanje, a sestrama s privremenim zavjetima svečano zavjetovanje uz prethodno traženje mišljenja zajednice afliranoga samostana i dobivanje povoljnoga mišljenja kapitula afliranoga samostana ili predsjednice saveza s pristankom njezina vijeća.

62. Zavjeti se polažu za aflirani samostan.

63. Tijekom razdoblja afilijacije ekonomsko upravljanje u dvama samostanima je neovisno jedno o drugome.

64. U afliranom se samostanu obustavlja održavanje samostanskih kapitula, ali ostaje mogućnost sazivanja mjesnih kapitula.

IV. Premještaj

65. Pod premještajem se podrazumijeva premještanje monaške zajednice iz vlastitoga sjedišta u neko drugo zbog opravdanog razloga, bez izmjene pravnoga *položaja* samostana, sastava zajednice i naslovnika različitih službi.

66. Za premještaj je potrebno:

- a) dobiti odluku samostanskog kapitula donesenu dvotrećinskom većinom glasova
- b) pravodobno o tome obavijestiti biskupa u čijoj se biskupiji nalazi samostan koji se napušta
- c) dobiti prethodni pismeni pristanak biskupa biskupije u koju se zajednica monahinjâ premješta
- d) podnijeti Svetoj Stolici zahtjev za premještajem i zauzeti se oko pre-

seljenja dobara u vlasništvu samostanske zajednice, uz obdržavanje kanonskih i građanskih odredbi na tom području.

V. Ukinuće

67. Afilijacija može biti prilika za oporavak i nov početak kada je samostalnost života djelomično ugrožena. Ako se stanje nesposobnosti pokaže nepovratnim, rješenje je, koliko bolno toliko i potrebno, ukinuće samostana.

68. Samostan monahinja koji ne uspijeva izraziti, prema kontemplativnoj naravi i svrhama ustanove, posebno javno svjedočenje Kristu i Crkvi, njegovoj zaručnici, mora se ukinuti imajući pritom na umu korist Crkve i ustanove kojoj samostan pripada.

69. U tim slučajevima Sveta Stolica ima zadaću prosuditi mogućnost osnivanja *ad hoc* povjerenstva, koje čine ordinarij, predsjednica saveza, asistent saveza i viša poglavarica samostana⁴².

70. Među kriterijima koji mogu pridonijeti donošenju suda o ukinuću samostana, nakon što se ispituju sve okolnosti, sljedeće stavke treba uzeti u obzir kao cjelinu: broj monahinja, poodmakla dob većine članica, stvarna sposobnost upravljanja i formacije, izostanak kandidatica tijekom razdoblja od nekoliko godina, manjak potrebne vitalnosti u življenju i prenošenju karizme u dinamičnoj vjernosti⁴³.

71. Samostan monahinja ukida samo Sveta Stolica nakon što se posavjetuje s dijecezanskim biskupom⁴⁴ i, ako se to čini uputnim, nakon što se posavjetuje s predsjednicom saveza, redovničkim asistentom i redovničkim ordinarijem ako je samostan pridružen prema odredbi kan. 614 *ZKP-a*.

⁴² *VDq*, čl. 8, § 2.

⁴³ Usp. *VDq*, čl. 8, §1; Ivan Pavao II., Poslijesinodska apostolska pobudnica o posvećenom životu *Vita consecrata* (= *VC*), Rim, 25. ožujka 1996., 36. – 37.

⁴⁴ Usp. kan. 616, § 1 i § 4 *ZKP*.

72. Dobra ukinutog samostana, poštujući volju osnivateljâ i darovateljâ, slijede preostale monahinje i idu, razmjerno, samostanima koji ih primaju, osim ako drukčije ne odredi Sveta Stolica⁴⁵ koja, u pojedinim slučajevima, može raspolagati dijelom imovine i namijeniti ga dobrotvornim svrhama, partikularnoj Crkvi unutar čijih granica se nalazi samostan, savezu i „*fondu za monahinje*“.

73. U slučaju ukinuća samostana koji je prestao postojati, kada nema preostalih monahinja, osim ako Sveta Stolica ne odredi drukčije⁴⁶, dobra ukinutog samostana, obdržavajući kanonske i građanske odredbe, idu višoj pravnoj osobi, to jest savezu samostanâ ili drugoj strukturi zajedništva među samostanima koja je s njim izjednačena ili pak ženskoj monaškoj kongregaciji.

VI. Crkveni nadzor nad samostanom

74. U svakoj strukturi zajedništva ili upravljanja u koju se mogu uobličiti ženski samostani zajamčen im je nužan i pravilan nadzor, koji se provodi poglavito, ali ne isključivo, redovitim pohodom neke vlasti izvan samih samostana.

75. Prema odredbi općeg i vlastitog prava, služba nadzora pripada:

- a) predsjednici ženske monaške kongregacije u odnosu na zajednice samostana povezanih u kongregaciju
- b) višem poglavaru muške ustanove koja je pridružila, koji se naziva redovnički ordinarij, u odnosu na zajednicu pravno pridruženog ženskog samostana, prema odredbi prava⁴⁷
- c) dijecezanskom biskupu u odnosu na zajednice samostana povjerenih njegovu posebnomu nadzoru prema odredbi prava⁴⁸ prisutnima u njegovoj partikularnoj Crkvi.

⁴⁵ Usp. kan. 616, § 2 ZKP.

⁴⁶ Usp. kan. 616, § 2 ZKP.

⁴⁷ Usp. kan. 614 ZKP.

⁴⁸ Usp. kan. 615 ZKP.

76. Svaki ženski samostan povjeren je nadzoru samo jedne vlasti budući da u Zakoniku kanonskoga prava ne postoji više oblik istodobne i skupne „*dvostruke ovisnosti*“, odnosno **ovisnosti i o biskupu i o redovničkom poglavaru**, koji postoji u različitim kanonima Zakonika kanonskoga prava iz 1917.

77. Kada je riječ o samostanima monahinjâ ujedinenih u monašku kongregaciju, doseg i konkretan način obavljanja službe nadzora izvodi se iz konstitucijâ ženske monaške kongregacije, koje je odobrila Sveta Stolica.

78. Kada je riječ o pravno pridruženim samostanima monahinja, doseg i načini obavljanja službe nadzora koji obavlja redovnički ordinarij utvrđeni su u vlastitim konstitucijama, koje je odobrila Sveta Stolica, u kojima se moraju odrediti prava i dužnosti poglavara koji je pridružio i pridruženoga ženskoga samostana, prema vlastitoj duhovnosti i tradicijama.

79. Potrebno je, koliko je to moguće, poticati pravno pridruživanje samostana monahinja pripadajućem muškom redu⁴⁹ kako bi se zaštitio identitet karizmatičke obitelji.

80. Ipak, samostani povezani u kongregaciju i pravno pridruženi samostani ostaju povezani s dijecezanskim biskupom prema onom što je određeno općim pravom i u br. 83 ove upute.

81. Kada je riječ o ženskim samostanima povjerenima posebnu nadzoru dijecezanskoga biskupa, on se provodi u odnosu na samostansku zajednicu poglavito u slučajevima utvrđenima općim pravom. Dijecezanski biskup:

- a) predsjedava samostanskim kapitulom na kojem se bira višu poglavaricu⁵⁰
- b) obavlja redovit pohod samostanu uzimajući u obzir sve ono što se u ovoj uputi odnosi na unutarnju stegu⁵¹
- c) kao mjesni ordinarij ima pravo uvida u godišnje izvješće o **financijskom upravljanju samostana**⁵²

⁴⁹ Usp. *VDq*, čl. 9, § 4.

⁵⁰ Usp. kan. 625, § 2 *ZKP*.

⁵¹ Usp. kan. 628, § 2, 1° *ZKP*.

⁵² Usp. kan. 637 *ZKP*.

- d) djelomičnim ukidanjem kan. 638, § 4 *ZKP-a*, kao mjesni ordinarij, daje pismeni pristanak za posebne čine upravljanja, ako je to određeno vlastitim pravom⁵³
- e) potvrđuje dopuštenje za konačno napuštanje samostana, koje sestri s privremenim zavjetima odobrava viša poglavarica s pristankom svojega vijeća⁵⁴
- f) donosi odluku o otpuštanju monahinje, pa i one s privremenim zavjetima⁵⁵.

82. Ovi slučajevi, navedeni radi određivanja dosega i načina posebnoga nadzora dijecezanskog biskupa, temelj su dosega i nadzora redovničkoga ordinarija ustanove koja je pridružila nad pravno pridruženim ženskim samostanom i moraju biti sadržani u konstitucijama pridruženoga samostana.

VII. Odnos između samostana i dijecezanskoga biskupa

83. Svi ženski samostani, uz poštovanje unutarnje samostalnosti⁵⁶ i, ako ga ima, vanjskoga izuzeća⁵⁷, podložni su dijecezanskom biskupu koji pastoralno skrbi u sljedećim slučajevima:

- a) zajednica ženskog samostana podložna je vlasti biskupa⁵⁸ kojemu je dužna iskazivati odanu poslušnost i poštovanje u onome što se tiče javnoga obavljanja bogoštovlja, dušobrižništva⁵⁹ i oblika apostolata koji odgovaraju vlastitoj naravi⁶⁰

⁵³ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

⁵⁴ Usp. kan. 688, § 2 *ZKP*.

⁵⁵ Usp. kan. 699, § 2 *ZKP*.

⁵⁶ Usp. kan. 586 *ZKP*.

⁵⁷ Usp. kan. 591 *ZKP*.

⁵⁸ Usp. kan. 678, § 1 *ZKP*.

⁵⁹ Usp. kan. 392; kan. 680 *ZKP*.

⁶⁰ Usp. kan. 394; kan. 673; kan. 674; kan. 612 *ZKP*.

- b) dijecezanski biskup⁶¹, prigodom pastoralnog pohoda ili drugih očinskih pohoda, kao i u slučaju potrebe, može sam donijeti odgovarajuća rješenja⁶² kada ustanovi postojanje zloporabe i nakon što upozorenja višoj poglavarici nisu imala nikakav učinak
- c) dijecezanski biskup sudjeluje pri osnutku samostana davanjem pisanoga pristanka prije nego se zatraži dopuštenje Apostolske Stolice⁶³
- d) dijecezanski biskup sudjeluje, kao mjesni ordinarij, pri imenovanju kapelana⁶⁴ i, također i kao mjesni ordinarij, prilikom odobravanja redovitih ispovjednika⁶⁵; sve se mora odvijati „*vodeći računa o posebnosti vlastite karizme i zahtjevima bratskog života u zajednici*“⁶⁶
- e) dijecezanski biskup sudjeluje prilikom ukinuća samostana izražavajući vlastito mišljenje⁶⁷
- f) monahinja koja je dobila dopuštenje boravka izvan kuće ostaje povezana s dijecezanskim biskupom, kao mjesnim ordinarijem, i svojim poglavarima te ostaje ovisna o njima i na njihovoj brizi⁶⁸
- g) dijecezanski biskup ima ovlast, iz opravdana razloga, ući u klauzuru i uz pristanak više poglavarice dopustiti drugim osobama pristup u nju⁶⁹.

84. Za samostane povezane u kongregaciju i pridružene samostane navedeni elementi pastoralne skrbi čine jedine moguće oblike intervencije dijecezanskoga biskupa budući da se moraju sačuvati prava i dužnosti predsjednice kongregacije u odnosu na samostane povezane u kongregaciju kao i prava i dužnosti redovničkoga ordinarija ustanove koja pridružuje u odnosu na pridruženi samostan.

⁶¹ Usp. kan. 683, § 2 ZKP.

⁶² Usp. kan. 1320 ZKP.

⁶³ Usp. kan. 609 ZKP.

⁶⁴ Usp. kan. 567 ZKP.

⁶⁵ Usp. kan. 630, § 3 ZKP.

⁶⁶ *VDq*, čl. 6, § 2 ZKP.

⁶⁷ Usp. kan. 616, § 1 ZKP.

⁶⁸ Usp. kan. 687 ZKP.

⁶⁹ Djelomično ukidanje kan. 667, § 4 ZKP-*a* koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

85. Za samostane povjerene posebnom nadzoru dijecezanskoga biskupa navedene elemente pastoralne skrbi treba pridodati onima koje Zakon kanonskoga prava predstavlja kao izraze posebnog nadzora, koji se spominju u br. 81 ove upute.

II.

SAVEZ SAMOSTANÂ

I. Narav i svrha

86. Savez je struktura zajedništva između samostanâ iste ustanove, koji je osnovala Sveta Stolica, kako samostani koji dijele istu karizmu ne bi bili izolirani, nego kako bi vjerno čuvali karizmu i, pružajući jedni drugima bratsku pomoć, živjeli neodrecivu vrijednost zajedništva⁷⁰.

87. Savez čini više samostalnih samostana koje resi srodnost duha i predaja te, ako i nisu oblikovani isključivo prema zemljopisnom kriteriju, ne smiju, ako je to moguće, biti previše zemljopisno udaljeni⁷¹.

88. Sveta je Stolica isključivo mjerodavna za osnivanje, privremeno utruće, ujedinjenje i ukidanje saveza⁷² samostana monahinjâ.

89. Sveta je Stolica, isto tako, isključivo mjerodavna za uvrštenje samostalnoga samostana u neki savez ili davanje dopuštenja za prelazak nekog samostana iz jednoga saveza u drugi iste ustanove.

90. Savez samostanâ monahinja, zbog ishodišta iz kojeg potječe te vlasti o kojoj izravno ovisi i koja njime upravlja, papinskog je prava prema odredbi kanonskoga prava.

91. Statuti saveza moraju biti sukladni onomu što je utvrđeno ovom uputom te naravi, zakonima, duhu i predajama ustanove kojoj savez pripada.

⁷⁰ Usp. *VDq*, 28 – 30.

⁷¹ Usp. *VDq*, čl. 9, § 2.

⁷² Usp. kan. 582 *ZKP*.

92. Savez, prema odredbi ove upute i vlastitih statuta, u posebnosti vlastite karizme, promiče kontemplativni život u samostanima, jamči pomoć u početnoj i trajnoj formaciji te razmjenu monahinja i materijalnih dobara⁷³.

93. Prema odredbi apostolske konstitucije *Vultum Dei quaerere* svi samostani moraju u načelu ući u neki savez⁷⁴. Samostan, zbog posebnih, stvarnih i obrazloženih razloga, može zatražiti od Svete Stolice, uz prethodno dobiveno mišljenje samostanskoga kapitula, oprost od ove obveze. Davanje takva oprosta pridržano je Svetoj Stolici. Samostan zbog stvarnih i obrazloženih razloga može zatražiti od Svete Stolice, uz prethodno dobiveno mišljenje samostanskoga kapitula, da više ne pripada savezu. Svetoj Stolici pripada obveza izvršenja razlučivanja prije nego što dopusti izlazak iz saveza.

94. Nakon što ishodi kanonski osnutak, savez traži pravno priznanje i na građanskom području i smješta zakonsko sjedište u jedan od samostana koji mu pripadaju.

95. Više saveza iste ustanove, s odobrenjem Svete Stolice, može uspostaviti *udružbu*⁷⁵ kako bi dali jedinstveno usmjerenje i uskladili djelovanje pojedinih saveza.

96. Sveta Stolica može za svaku ustanovu osnovati ili odobriti *međunarodno povjerenstvo* kako bi se poticalo proučavanje tema o kontemplativnom životu u odnosu na vlastitu karizmu⁷⁶.

97. Zakonito osnovan savez javna je pravna osoba u Crkvi i stoga je sposoban stjecati, posjedovati i otuđivati vremenita dobra, i pokretna i nepokretna, te upravljati njima prema odredbi općeg i vlastitog prava. Vremenita dobra saveza crkvena su dobra.

98. Kako bi se jedinstvo samostanâ održalo živim i osnaživalo, provodeći jedan od ciljeva saveza, neka se među samostanima potiče dijeljenje (izmje-

⁷³ Usp. *VDq*, 30; čl. 9, § 3.

⁷⁴ Usp. *VDq*, čl. 9, § 1.

⁷⁵ Usp. kan. 582 *ZKP*; *VDq*, čl. 9, § 4.

⁷⁶ Usp. *VDq*, čl. 9, § 4.

njivanje) dobara, koje će usklađivati predsjednica saveza.

99. Dijeljenje dobara u savezu ostvaruje se priložima, darovima ili zajmovima koje samostani daju drugim samostanima koji se nalaze u financijskim teškoćama kao i za zajedničke potrebe saveza.

100. Dobra koja posjeduje, savez smatra potrebnim i korisnim sredstvima za postizanje vlastitih ciljeva.

101. Svaki savez osniva ekonomski fond (blagajnu saveza) kako bi mogao ostvarivati svoje potrebe. Taj fond služi pokrivanju redovitih izdataka samoga saveza kao i izdataka vezanih za formaciju monahinja na razini saveza, pribavljanje potrebnoga za život i zdravlje monahinja, održavanje zgrada i podupiranje novih utemeljenja.

102. Sredstva koja ulaze u ekonomski fond potječu od slobodnih darivanja samostana, priloga dobrotvorâ te prihoda ostvarenih otuđenjima dobara ukinutih samostana, prema onom što je određeno ovom uputom⁷⁷.

103. Ekonomskim poslovanjem saveza upravlja vijeće saveza, kojim predsjednica saveza, uz suradnju ekonomice saveza.

104. U sklopu redovitog upravljanja predsjednica saveza i ekonomice saveza podmiruju izdatke i valjano obavljaju čine upravljanja u granicama svoje službe.

105. Za izdatke i čine izvanrednoga upravljanja potrebno je odobrenje vijeća saveza i skupštine saveza, već prema visini iznosa, utvrđenoj vlastitim pravom. Svaki savez na izbornoj skupštini određuje iznos za koji je potrebno imati odobrenje vijeća saveza i skupštine saveza.

106. Ako su posrijedi posao ili prodaja koji prelaze iznos koji je Sveta Stolica odredila za svaki kraj, isto tako i stvari darovane Crkvi zavjetom ili umjetničke ili povijesne dragocjenosti, zahtijeva se dopuštenje i Svete Stolice.

⁷⁷ Usp. *VDq*, 30; čl. 9, § 3.

107. Za valjanost prodaje i bilo kojeg drugog posla u kojemu se može pogoršati imovinsko stanje saveza, zahtijeva se pisano dopuštenje predsjednice saveza s pristankom vijeća ili skupštine saveza, ovisno o vrijednosti posla, utvrđenoj u vlastitom pravu.

108. Djelomičnim ukidanjem kan. 638, § 4 *ZKP*, za valjanost otuđenja dobara ukinutih samostana predsjednica saveza i vijeće saveza, bez obzira na vrijednost dobra koje se otuđuje, moraju uvijek i isključivo tražiti pisano dopuštenje Svete Stolice⁷⁸.

109. Ako Sveta Stolica nije odredila drukčije⁷⁹, predsjednica saveza raspolaže prihodima od otuđenja dobara samostana koji su prestali postojati, a koji pripadaju savezu, prema onom kako je određeno ovom uputom.

II. Predsjednica saveza

110. Predsjednica saveza, koja je izabrana na skupštini saveza prema odredbi statuta saveza na razdoblje od šest godina, nije viša poglavarica i, u obavljanju vlastite službe djeluje na temelju onoga što je za nju propisano ovom uputom⁸⁰, sukladno općem i vlastitom pravu.

111. Djelomičnim ukidanjem kan. 628, § 2, 1° *ZKP-a* predsjednica saveza, u utvrđenu vremenu, kao supohoditeljica prati redovitog pohoditelja u kanonskom pohodu samostanima povezanim u savez⁸¹.

112. Kad je riječ o kanonskom pohodu zajednici vlastitoga samostana, predsjednica saveza ovlastit će savjetnicu saveza kao supohoditeljicu redovitoga pohoditelja.

113. Predsjednica saveza, kada se god za tim ukaže potreba, može pohoditi zajednice samostana povezanih u savez u pratnji jedne supohoditeljice,

⁷⁸ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

⁷⁹ Usp. kan. 616, § 2. *ZKP*

⁸⁰ Usp. *VDq*, čl. 9, § 3.

⁸¹ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

koju bira naizmjenice između savjetnica, te ekonomie saveza.

114. Svi ostali pohodi, majčinski ili bratski, moraju biti dogovoreni s poglavaricom samostana.

115. Predsjednica saveza, na kraju kanonskoga pohoda, napismeno naznačuje višoj poglavarici samostana najprikladnija rješenja za slučajeve i okolnosti s kojima se suočila tijekom pohoda i o svemu obavještava Svetu Stolicu.

116. Tijekom kanonskoga pohoda predsjednica saveza ispituje kako se žive aspekti posvećenoga života navedeni u br. 12 i razloženi u br. 13 – 35 apostolske konstitucije *Vultum Dei quaerere*⁸² i obdržavaju li se pripadajuće provedbene odredbe, o kojima je odluka donesena na skupštinama saveza.

117. Predsjednica saveza posebno budno nadzire početnu i trajnu formaciju u samostanima kako bi ustanovila je li ona u skladu s karizmom vlastite ustanove kako bi svaka zajednica mogla biti poput svjetionika koji osvjetljuje put muškaraca i žena našega doba⁸³. Na kraju pohoda obavijestit će Svetu Stolicu ima li samostan ili nema stvarne mogućnosti jamčiti početnu formaciju.

118. Formacija odgojiteljica i njihovih suradnica povjerena je dijelom samostanima, a dijelom savezu. Stoga je predsjednica saveza pozvana jačati formaciju na razini saveza⁸⁴ i zahtijevati sudjelovanje onih monahinja koje obavljaju službu formacije. Ako do toga ne dođe, izvješćuje Svetu Stolicu.

119. Predsjednica saveza osigurava formaciju koju je predvidjela skupština saveza za one koje su pozvane obavljati službu autoriteta⁸⁵ i zahtijeva njihovo sudjelovanje. Ako do toga ne dođe, izvješćuje Svetu Stolicu.

⁸² Usp. *VDq*, čl. 2, § 2.

⁸³ Usp. *VDq*, 36.

⁸⁴ Usp. *VDq*, čl. 3, § 3.

⁸⁵ Usp. *VDq*, čl. 7, § 1.

120. Predsjednica saveza, nakon što sasluša mišljenje vijeća saveza, odabire najprikladnija mjesta za održavanje posebnih tečajeva formacije za odgojiteljice i njihove suradnice, kao i za one monahinje koje su pozvane obavljati službu autoriteta, određujući trajanje tih tečajeva tako da ne štete zahtjevima kontemplativnoga⁸⁶ i zajedničarskoga života.

121. Kad samostalan samostan više ne posjeduje stvarnu samostalnost života⁸⁷, zadaća je predsjednice saveza izvijestiti o tome Svetu Stolicu.

122. Kad viša poglavarica samostana uskrati pristanak monahinji na prelazak u drugi samostan iste ustanove, predsjednica saveza, nakon obveznog prosuđivanja sa svojim vijećem o tome, obavještava Svetu Stolicu, koja odlučuje što treba učiniti.

III. Vijeće saveza

123. Vijeće saveza sastoji se od četiriju savjetnica izabranih na skupštini saveza između svih monahinja sa svećanim zavjetima samostanâ saveza i ostaje na službi šest godina.

124. Vijeće saveza nadležno je samo za ono što mu daje ova uputa⁸⁸ i što je možebitno utvrđeno u statutima; predsjednica saveza može se s njim savjetovati kad god to smatra prikladnim.

125. Predsjednica saveza savjetuje se s vijećem saveza nakon svakog kanonskog pohoda, odnosno prije nego što višoj poglavarici samostana napisмено pošalje najprikladnija rješenja za slučajeve i okolnosti s kojima se suočila tijekom pohoda.

126. Vijeće saveza izražava svoje mišljenje pri izboru najprikladnijih vremena i mjesta za održavanje posebnih tečajeva formacije za odgojiteljice i njihove suradnice, kao i za one koje su pozvane obavljati službu autoriteta.

⁸⁶ Usp. *VDq*, čl. 3, § 4.

⁸⁷ Usp. *VDq*, čl. 8, § 1.

⁸⁸ Usp. *VDq*, 9, § 3.

127. Vijeće saveza surađuje s predsjednicom saveza u izradi *izvješća* o stanju saveza i pojedinih samostana, koje se šalje Svetoj Stolici na kraju šestogodišta.

128. Predsjednica saveza savjetuje se s vijećem saveza prije nego što pošalje Svetoj Stolici zahtjev za aflijacijom ili ukinućem nekog samostana.

129. Vijeće saveza daje svoj pristanak na izbor odgojiteljice saveza koja provodi i usklađuje zajedničku početnu formaciju⁸⁹. Isto tako, zbog važnih razloga, izražava pristanak za uklanjanje odgojiteljice saveza.

130. Djelomičnim ukidanjem kan. 686, § 2 *ZKP-a* vijeće saveza nakon isteka godine dana, koju je odobrila viša poglavarica samostana, daje pristanak na zamolbu za boravkom izvan kuće monahinje s doživotnim zavjetima, ali ne više od tri godine⁹⁰.

131. Vijeće saveza daje svoj pristanak na zamolbu monahinje sa svećanim zavjetima za produljenje dopuštenja boravka izvan kuće, koje treba tražiti od Svete Stolice⁹¹. Prije nego što se predmet podnese vijeću saveza, predsjednica saveza mora dobiti pismeno mišljenje više poglavarice monahinje sa svećanim zavjetima koja traži produženje dopuštenja, izraženo zborno zajedno s vijećem samostana, s prethodnim pristankom ordinarija mjesta u kojem će monahinja boraviti i nakon što dobije mišljenje dijecezanskog biskupa ili nadležnog redovničkog ordinarija.

132. Vijeće saveza preuzima na sebe službe vijeća samostalnog samostana kada je potonje aflijacijom povjereno predsjednici saveza u postupku praćenja radi revitalizacije ili ukidanja samostana⁹².

⁸⁹ Usp. *VDq*, čl. 3, § 7.

⁹⁰ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

⁹¹ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

⁹² Usp. *VDq*, čl. 8, § 3.

IV. Skupština saveza

133. Zajedništvo koje postoji među samostanima postaje vidljivo u skupštini saveza, tom znaku jedinstva u ljubavi čiji je poglavit zadatak čuvati karizmatiku baštinu ustanove među samostanima povezanim u savez i promicati odgovarajuću obnovu u skladu s njom, uz poštivanje činjenice da nijedan savez samostana monahinja ili udružba savezâ ne predstavlja čitavu ustanovu.

134. Predsjednica saveza, savjetnice saveza, ekonom saveza, viša poglavarica i po jedna delegatkinja svakog samostalnog samostana povezanog u savez, izabrana na samostanskom kapitulju, članice su skupštine saveza po pravu; tajnica saveza obavlja isključivo službu zapisničarke.

135. Redovita skupština saveza saziva se svakih šest godina i na njoj se obnavljaju službe u savezu.

136. Međuvremenska (intermedijska) skupština saveza saziva se svake tri godine kako bi se provjerilo ono što je postignuto i usvojila možebitna druga sredstva ili nešto promijenilo u tome.

137. Ako to zahtijeva potreba ili se pokaže uputnim, predsjednica saveza, s pristankom vijeća saveza, može sazvati izvanrednu skupštinu saveza.

138. Skupštinu saveza, bilo redovitu bilo privremenu, saziva predsjednica barem šest mjeseci prije isteka šestogodišta ili završetka trogodišta.

139. Izvanrednu skupštinu saveza saziva predsjednica dva mjeseca prije njezina održavanja.

140. Nakon što prestane služba predsjednice saveza, smrću ili zbog nekih drugih razloga određenih pravom⁹³, prva savjetnica u roku od mjesec dana otkad je prestala služba predsjednice saveza saziva izvanrednu skupštinu saveza, koja se mora održati u roku dva mjeseca od saziva. U takvim slučajevima ponovno se pristupa izboru savjetnica saveza i ekonom saveza.

⁹³ Usp. kan. 184, § 1. ZKP.

141. Skupština saveza:

- a) prima izvješće predsjednice saveza o stanju saveza i pojedinih samostana
- b) izabire predsjednicu saveza i vijeće saveza
- c) izabire ekonomu saveza
- d) obavlja važnije poslove
- e) donosi odluke i odredbe koje obvezuju sve monahinje nakon konačna odobrenja Svete Stolice
- f) izrađuje za šestogodište programe zajedničke formacije koje je svaka zajednica dužna provesti
- g) promiče stvaranje novih utemeljenja i načine njihova ostvarivanja, bilo kao pojedinih samostana bilo kao saveza
- h) određuje jedan od samostana kao mjesto zajedničke početne formacije za samostane saveza⁹⁴
- i) utvrđuje plan formacije onih monahinja koje su pozvane obavljati službu autoriteta⁹⁵ i odgojiteljica⁹⁶.

V. Službe saveza

142. Upravljanje savezom povjereno je ekonomu saveza, koju izabire skupština saveza na šest godina.

143. Ekonomu saveza ima zadaću provoditi ono što je utvrdilo vijeće saveza i za vrijeme redovitoga pohoda surađuje s predsjednicom saveza u ispitivanju financijskoga poslovanja pojedinih samostana ukazujući na njihove pozitivne i nepovoljne vidove; ti podatci moraju biti sadržani u završnom *izvješću s pohoda*.

⁹⁴ Usp. *VDq*, čl. 3 § 7.

⁹⁵ Usp. *VDq*, čl. 7 § 1.

⁹⁶ Usp. *VDq*, čl. 3 § 3.

144. Tajnicu saveza izabire predsjednica saveza i služba joj traje šest godina; tu službu može obavljati jedna od savjetnica saveza.
145. Tajništvo saveza, po mogućnosti, ima sjedište u samostanu koji je prethodno izabran za zakonito sjedište saveza i u njemu čuva isprave i redovito održava arhiv saveza.
146. Prema uputi predsjednice saveza, tajnica saveza sastavlja dnevni red i saziva vijeće saveza na kojem obavlja službu zapisničarke.
147. Tajnica saveza, prema uputi predsjednice saveza, obavlja pripreme za skupštinu saveza.
148. Odgojiteljicu saveza⁹⁷ imenuje *ad nutum* predsjednica saveza s pristankom vijeća saveza. Odgojiteljicu saveza, zbog važnih razloga, može ukloniti sa službe predsjednica saveza s pristankom istoga vijeća.

VI. Redovnički asistent

149. Asistent saveza zastupa Svetu Stolicu pri savezu, ali ne i pri pojedinim samostanima koji su u njegovu sastavu, te vjerno vrši svoju zadaću sukladno propisima koji se odnose na tu službu u granicama vlastite mjerodavnosti.
150. Asistent saveza, s obzirom na to da u određenoj mjeri ima udjela u jurisdikciji Svete Stolice, prezbiter je kojeg je imenovala Kongregacija za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života za jedan ili više saveza.
151. Asistent saveza nije viši poglavar i obavlja svoju zadaću u duhu suradnje i služenja prema savezu potičući očuvanje izvornoga duha ustanove i pomažući **predsjednici i njezinu vijeću u vođenju saveza, osobito u formaciji** na razini saveza i rješavanju važnijih ekonomskih poteškoća.
152. Imenovanje asistenta saveza pridržano je Svetoj Stolici, ali savez ima ovlast predlaganja.

⁹⁷ Usp. *VDq*, čl. 3 § 7.

153. Imenovanje asistenta je *ad nutum Sanctae Sedis*.

154. Predsjednica saveza dužna je, u utvrđenu roku, Svetoj Stolici predložiti imena tri moguća kandidata za službu asistenta saveza, prilažući ishode prethodnih savjetovanja zajednicâ pojedinih samostana saveza, *curriculum vitae* svakoga kandidata, vlastito mišljenje i mišljenje vijeća saveza te *nulla osta* ordinarijâ kandidatâ. Sveta Stolica pridržava si pravo, na način koji smatra prikladnim i uputnim, dopuniti obavijesti o kandidatima za službu asistenta.

155. Asistent saveza mora svake godine poslati kratko izvješće o svome radu, o djelovanju saveza, ukazujući na možebitne posebne okolnosti. Na kraju svoga mandata asistent šalje detaljnije izvješće o stanju saveza Kongregaciji za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života.

III.

ODVAJANJE OD SVIJETA

I. Pojam i važnost odvajanja od svijeta za kontemplativni život

156. Polazeći od odredbi Zakonika⁹⁸, potvrđuje se da odvajanje od svijeta obilježava narav i svrhe redovničkih ustanova posvećenoga života i odgovara Pavlovu izričaju da se ne suobličavamo duhu ovoga svijeta (usp. *Rim* 12, 2) kloneći se svakog oblika svjetovnosti.

Za redovnički život klauzura je zajednička obveza za sve ustanove⁹⁹ i izražava materijalni vid odvajanja od svijeta – kojemu, pak, ne iscrpljuje sve značenje – pridonoseći u svakoj redovničkoj kući stvaranju ozračja koje pogoduje sabranosti i koje je potrebno za život vlastit svakoj redovničkoj ustanovi, osobito onima posvećenima kontemplaciji.

157. U kontemplativnom životu monahinjâ vid odvajanja od svijeta zavrjeđuje posebnu pozornost zbog vrlo velikog poštivanja koje kršćanska zajednica gaji prema tom načinu života, znaku isključiva sjedinjenja Crkve zaručnice sa svojim Gospodinom, kojega ljubi iznad svega.

158. Život kontemplativnih monahinja, koje se poglavito posvećuju molitvi kako bi im srce bilo stalno okrenuto Gospodinu askezom i gorljivim napredovanjem u duhovnom životu, nije ništa drugo nego težnja prema nebeskom Jeruzalemu, predokus eshatološke Crkve koja je sva usredotočena na posjedovanje i kontemplaciju Božjega lica.

⁹⁸ Usp. kan. 607, § 3 *ZKP*.

⁹⁹ Usp. kan. 667, § 1 *ZKP*.

159. Zajednica samostana monahinja, postavljena kao grad na gori i svjetlo na svijećnjaku (usp. *Mt* 5, 14-15), u jednostavnosti svoga života, na vidljiv način predočava cilj kojemu putuje čitava crkvena zajednica koja, gorljiva u djelovanju i posvećena kontemplaciji, napreduje putovima vremena pogleda čvrsto uprta k budućoj rekapitulaciji svega u Kristu.

160. Materijalni vid odvajanja od svijeta na poseban se način očituje u klauzuri, koja je mjesto intimnosti Crkve zaručnice jer, u svjetlu posebnog poziva i crkvenog poslanja, klauzura kontemplativnih redovnica odgovara na potrebu, koju se doživljava kao prioritet da se bude s Gospodinom.

161. Pod izrazom klauzura podrazumijeva se prostor u samostanu odvojen od vanjskoga svijeta i pridržan monahinjama, u koji se one koji su izvan samostana može pripustiti samo u slučaju potrebe. To mora biti prostor šutnje i sabranosti gdje se lakše može stalno tražiti lice Božje, prema karizmi ustanove.

162. Klauzura doziva u pamet onu ćeliju srca u kojoj je svatko pozvan živjeti jedinstvo s Gospodinom. Prihvaćena kao dar i izabrana kao slobodan odgovor na ljubav, ona je mjesto duhovnoga zajedništva s Bogom i bližnjim, gdje ograničenje prostorâ i kontakata pogoduje unutaršnjem prihvaćanju evanđeoskih vrijednosti (usp. *Iv* 13, 34; *Mt* 5, 3.8).

163. Klauzura nije samo asketsko sredstvo od nemjerljive vrijednosti, nego način življenja Kristove Pashe, kao radosni navještaj i proročki predokus mogućnosti koja se nudi svakoj osobi i čitavu čovječanstvu da žive isključivo za Boga, u Kristu Isusu (usp. *Rim* 6, 11).

164. U samostanima monahinjâ klauzuru se mora shvaćati u pozitivnom smislu kao prostor dan na korištenje monahinjama koje žive kontemplativni život da bi u njemu imale intimitet, kao prostor domaćeg i obiteljskog života u kojem zajednica živi bratski život u njegovoj najintimnijoj dimenziji.

165. U samostanima monahinja klauzura se, u smislu lišavanja, mora smatrati prostorom koji treba štititi kako bi se izbjeglo da u njega ulaze oni koji su izvan samostana.

166. Način odvajanja od vanjskog svijeta prostora koji je isključivo pridržan monahinjama mora biti materijalan i djelotvoran, a ne samo simboličan ili duhovan. Zadaća je samostanskoga kapitula odrediti način odvajanja od vanjskoga svijeta.

167. Svaki je samostan dužan brižljivo čuvati svoju prvotnu ili pretežitu kontemplativnu fizionomiju posebno se zalažući oko stvaranja i življenja prostora vanjske i unutarnje tišine u molitvi¹⁰⁰, askezi i gorljivoj duhovnome napredovanju, pozornu slavljenju liturgije, zajedničkom bratskom životu, redovničkom opsluživanju i stezi odvajanja od svijeta.

II. Sredstva društvenoga priopćivanja

168. Pravni propisi o sredstvima društvenoga priopćivanja, u svim raznolikostima u kojima se danas javljaju, imaju za cilj očuvanje sabranosti i šutnje. Naime, kontemplativna šutnja može postati nesvrhovitom kada je klauzura ispunjena zvukovima, vijestima i riječima. Sabranost i šutnja imaju veliku važnosti u kontemplativnom životu kao „*nužni prostor slušanja i proživljavanja (ruminatio) Božje riječi. Šutnja je preduvjet za onaj pogled vjere koji uočava Božju prisutnost u osobnom životu, životu sestara [...] kao i u događajima svijeta*“¹⁰¹.

169. Sredstva društvenoga priopćivanja moraju se koristiti razborito i odmjereno ne samo u pogledu sadržajâ nego i količine informacija i vrste komunikacije, „*kako bi ih se stavilo u službu izgrađivanja kontemplativnoga života i potrebnih komunikacija, a ne da postanu prigoda za gubljenje vremena ili bijeg od zahtjevâ bratskoga života u zajednici. Oni [mediji] također ne smiju štetiti vašem pozivu ili postati zaprjekom za vaš život u potpunosti posvećen kontemplaciji*“¹⁰².

¹⁰⁰ Usp. *VDq* 33; čl. 12.

¹⁰¹ *VDq*, 33.

¹⁰² *VDq*, 34.

170. Korištenje sredstava priopćivanja u svrhu informiranja, formacije ili rada može se dopustiti u samostanu, uz oprezno razlučivanje, na zajedničku korist, prema odredbama samostanskoga kapitula sadržanima u projektu zajedničarskoga života.

171. Monahinjama se mora osigurati potrebna informiranost o Crkvi i svijetu, ali ne s mnoštvom vijesti, nego zato da znaju dokučiti ono bitno u Božjem svjetlu kako bi to unijele u molitvu u skladu s Kristovim srcem.

III. Klauzura

172. Svaki pojedini samostan monahinja ili ženska monaška kongregacija, prema odredbi kan. 667, § 3 *ZKP-a* i ove upute, obdržava papinsku klauzuru ili ju definira u konstitucijama, odnosno nekom drugom zakoniku vlastitoga prava poštujući vlastitu narav¹⁰³.

173. Dijecezanski biskup ili redovnički ordinarij nadziru obdržavanje klauzure u samostanima povjerenima njihovoj skrbi pomažući poglavarici, koja je zadužena za njezino neposredno čuvanje.

174. Djelomičnim ukidanjem odredbe kan. 667, § 4 *ZKP-a* dijecezanski biskup, kao i redovnički ordinarij, nije uključen u odobravanje oslobođenja od klauzure¹⁰⁴.

175. Djelomičnim ukidanjem odredbe kan. 667, § 4 *ZKP-a* oslobođenje od klauzure isključivo pripada višoj poglavarici koja, u slučaju da je to oslobođenje duže od petnaest dana, može ga odobriti tek nakon što dobije pristanak svoga vijeća¹⁰⁵.

¹⁰³ Usp. *VDq*, 31.

¹⁰⁴ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

¹⁰⁵ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

176. Ukidanjem ograničenja sadržana u uputi *Verbi sponsa*¹⁰⁶ viša poglavarica zbog opravdana razloga, prema odredbi kan. 665, § 1 *ZKP-a*, s pristankom svoga vijeća, može odobriti izočnost iz samostana monahinja sa svećanim zavjetima, ali ne više od godinu dana, nakon što se posavjetuje s dijecezanskim biskupom ili mjerodavnim redovničkim ordinarijem.

177. Djelomičnim ukidanjem kan. 686, § 2 *ZKP-a* viša poglavarica, s pristankom svoga vijeća, može dopustiti boravak izvan kuće monahinji sa svećanim zavjetima, ali ne više od godinu dana, s prethodno dobivenim pristankom ordinarijem mjesta u kojem monahinja mora boraviti i nakon što sasluša mišljenje dijecezanskog biskupa ili mjerodavnog redovničkog ordinarija¹⁰⁷.

178. Djelomičnim ukidanjem kan. 686, § 2 *ZKP-a* predsjednica saveza uz pristanak svoga vijeća može odobriti produženje dopuštenja boravka izvan kuće monahinji sa svećanim zavjetima iz samostana saveza na razdoblje do najviše dvije godine¹⁰⁸.

179. Za to odobrenje predsjednica saveza, prije nego što upit podnese vijeću savezu, mora dobiti napismeno dano mišljenje više poglavarice monahinje sa svećanim zavjetima koja traži produženje dopuštenja, izraženo zbornom zajedno s vijećem samostana, s prethodno napismeno danim pristankom ordinarija mjesta u kojem monahinja mora boraviti i nakon što sasluša mišljenje dijecezanskoga biskupa ili mjerodavnoga redovničkoga ordinarija.

180. Svako daljnje produženje dopuštenja boravka izvan kuće pridržano je isključivo Svetoj Stolici¹⁰⁹.

181. Tijekom kanonskoga pohoda pohoditelji su dužni ispitati obdržava li se sve što je vlastito kontemplativnom životu, kao što je opisano u konsti-

¹⁰⁶ „Trebalo bi imati na umu da se uredba kanona 665, § 1, koja se odnosi na boravak izvan ustanove, ne odnosi na klauzurne redovnice“, *Verbi Sponsa*, br. 17, § 2.

¹⁰⁷ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

¹⁰⁸ Djelomično ukidanje koje je u posebnu obliku odobrio Sveti Otac.

¹⁰⁹ Usp. kan. 686, § 1 *ZKP*.

tuciji *Vultum Dei quaerere*¹¹⁰, posebno što se tiče vida odvajanja od svijeta.

182. Crkva, zbog veoma velikog poštivanja koje gaji prema njihovu pozivu, potiče monahinje da vjerno i s osjećajem odgovornosti žive duh i stegu klauzure kako bi u zajednici promicale plodnu i potpunu usmjerenost na kontemplaciju jednoga i trojedinoga Boga.

IV. Papinska klauzura

183. Papinska klauzura, koju je 1298. godine uspostavio Bonifacije VIII., jest ona koja je sukladna „*odredbama koje je dala Apostolska Stolica*“¹¹¹ i koja isključuje vanjska djela apostolata.

184. Dok je Pio XII. razlikovao veću i manju papinsku klauzuru¹¹², *Zakonik kanonskoga prava* poznaje samo jednu vrstu papinske klauzure, koju se obdržava u samostanima monahinja potpuno posvećenih kontemplativnom životu¹¹³.

185. Papinska klauzura za monahinje znači priznavanje posebnosti posve kontemplativnoga života koji, kroz osobni razvoj duhovnosti zaručništva s Kristom, postaje znakom i ostvarenjem isključiva sjedinjenja Crkve zaručnice sa svojim Gospodinom.

186. Stvarno odvajanje od svijeta, ponajprije obilježeno šutnjom i samoćom¹¹⁴, izražava i štiti vjerodostojnost i identitet posve kontemplativnog života kako bi bio vjeran svojoj posebnoj karizmi i zdravim predajama ustanove.

187. Da bi se kontemplativni život potpuno mogao smatrati kontemplativnim životom papinske klauzure, od temeljne je važnosti usmjerenost na postizanje sjedinjenja s Bogom u kontemplaciji.

¹¹⁰ Usp. *VDq*, 12. – 37.

¹¹¹ Kan. 667, § 3 *ZKP*.

¹¹² Usp. *SPE* čl. IV, br. 1-2; *Inter praeclara* VI – X.

¹¹³ Usp. *VDq*, 31.

¹¹⁴ Usp. *VDq*, 33.

188. Ustanova se smatra ustanovom posve kontemplativnog života:

- a) ako njezini članovi usmjeruju sve aktivnosti, i unutarnje i izvanjske, na intenzivno i neprekidno traženje sjedinjenja s Bogom u samostanu i na kontemplaciju njegova lica
- b) ako isključuje izvanjske i izravne zadaće apostolata te, u pravilu, fizičko sudjelovanje u događajima i služenjima crkvene zajednice; ovo sudjelovanje smije samo u posebnim prigodama dopustiti dijecezanski biskup ili redovnički ordinarij samostana uz prethodni pristanak samostanskog kapitula
- c) ako prema odredbi općeg i vlastitog prava u duhu karizme ustanove provodi odvajanje od svijeta, u konkretnim oblicima koje je odredio samostanski kapitul: radikalno, konkretno i učinkovito, a ne samo simbolično.

V. Pravne odredbe o papinskoj klauzuri

189. Zbog različitosti ustanova posvećenih posve kontemplativnom životu i njihovih predaja, osim onoga što je određeno u ovoj uputi, neki oblici odvajanja od svijeta prepušteni su konstitucijama ili drugim zakonicima vlastitoga prava ustanove u kojima se, sukladno vlastitoj karizmi, mogu također utvrditi strože odredbe o klauzuri, koje mora odobriti Apostolska Stolica.

190. Zakonske odredbe o papinskoj klauzuri protežu se na prostor posvećen stanovanju i sve unutarnje i vanjske prostore samostana koji su isključivo pridržani monahinjama, u koje se osobe izvan samostana može pripustiti samo u slučaju potrebe. To mora biti prostor šutnje i sabranosti kojemu pogoduje izostavljenost vanjskih poslova, gdje se lakše može stalno tražiti lice Božje, prema karizmi ustanove.

191. Sudjelovanje vjernikâ u liturgijskim slavljinama u crkvi ili kapeli samostana ili pak u *lectio divina* ne dopušta izlazak monahinjama iz papinske klauzure ni ulazak vjernicima u kor monahinja, osim u posebnim slučajevima prema sudu samostanskog kapitula.

192. Snagom zakona papinske klauzure monahinje, novakinje i postulanke moraju živjeti u klauzuri samostana i nije im dopušteno iz nje izlaziti, osim u slučajevima predviđenima pravom, niti je dopušteno ikomu ulaziti u klauzuru samostana, osim u predviđenim slučajevima.

193. U samostanima posve kontemplativnog života pravne odredbe o odvajanju od svijeta izvanjskih sestara, ako su one predviđene konstitucijama ili drugim zakonima vlastitoga prava ustanove, određene su partikularnim pravom.

194. Davanje dopuštenja za ulazak i izlazak iz papinske klauzure uvijek zahtijeva opravdan razlog koji nameće istinska potreba pojedinih monahinja ili samostana: to se zahtijeva radi očuvanja potrebnih uvjeta za posve kontemplativni život i dosljednost monahinja u izboru zvanja.

195. Gdje se to uvrijedilo, može se sačuvati knjiga vođenja bilježaka o ulascima i izlascima, prema nahođenju samostanskoga kapitula, kao doprinos poznavanju života i povijesti samostana.

196. Zadaća je više poglavarice samostana izravno čuvati klauzuru, jamčiti konkretne uvjete odvajanja od svijeta i u samostanu promicati ljubav prema šutnji, sabranosti i molitvi.

197. Viša poglavarica ima zadaću izraziti sud o uputnosti ulaženja i izlaženja iz papinske klauzure, mudro i razborito procjenjujući potrebu za tim, u svjetlu posve kontemplativnog poziva, prema onome što je određeno konstitucijama ili drugim tekstom vlastitoga prava i propisano ovom uputom.

198. Viša poglavarica samostana s papinskom klauzуром ima zadaću imenovati jednu monahinju sa svečanim zavjetima za službu vratarice i, ako vlastitim pravom nije predviđena prisutnost vanjskih sestara, dopustiti jednoj sestri da na ograničeno vremensko razdoblje obavlja službe koje pripadaju vanjskim sestrama.

199. Čitava zajednica ima moralnu obvezu čuvanja, unaprjeđivanja i obdržavanja papinske klauzure tako da sporedni ili subjektivni motivi ne prevladaju nad svrhom koju se tim oblikom odvajanja želi postići.

200. Izlazak iz papinske klauzure, osim uz posebna dopuštenja Svete Stolice ili u slučaju opasnosti, u redovitim slučajevima daje viša poglavarica. Ti se redoviti slučajevi odnose na potrebe zdravlja monahinja, pomaganje bolesnim redovnicama, sudjelovanje na tečajevima ili sastancima početne i trajne formacije koje organizira savez ili drugi samostan, ostvarivanje građanskih prava i one potrebe samostana za koje se ne može drukčije pobrinuti.

201. Da bi se novakinje ili monahinje s privremenim zavjetima, kada je to potrebno, poslale da dio formacije provedu u nekom drugom samostanu ustanove, kao i za privremene ili konačne premještaje u druge samostane iste ustanove, viša poglavarica daje svoj pristanak, uz sudjelovanje samostanskog vijeća ili kapitula prema odredbi konstitucija ili drugog zakonika vlastitoga prava.

202. Osim uz posebna dopuštenja Svete Stolice, ulazak u papinsku klauzuru dopušten je kardinalima, koji sa sobom mogu povesti pratnju, nuncijima i apostolskim ovlaštenicima u mjestima koja su pod njihovom jurisdikcijom, pohoditeljima tijekom kanonskoga pohoda, dijecezanskom biskupu¹¹⁵, mjerodavnom redovničkom ordinariju i drugim osobama prema sudu više poglavarice i zbog opravdana razloga.

203. Ulazak u papinsku klauzuru, k tomu, dopušten je uz prethodno dopuštenje poglavarice:

- a) prezbiteru radi podjeljivanja sakramenata bolesnim redovnicama, da bude uz one koje su dugo ili teško bolesne, da katkad za njih slavi svetu misu, za liturgijske procesije i sprovode
- b) onima čiji su poslovi ili stručnost potrebni za pružanje zdravstvene skrbi monahinjama, za formaciju i za potrebe samostana
- c) vlastitim kandidaticama i monahinjama koje su u prolazu, također iz drugih ustanova kontemplativnoga života.

¹¹⁵ Usp. kan. 667, § 4 *ZKP*.

VI. Klauzura određena u konstitucijama

204. Samostani koji s kontemplativnim životom povezuju neku djelatnost u korist Božjega naroda ili se bave širim oblicima gostoljubivosti u skladu s predajom vlastite ustanove, neka odrede svoju klauzuru u konstitucijama ili nekom drugom zakoniku vlastitoga prava.

A. Konstitucionalna klauzura

205. Konstitucionalna klauzura, koja je u Zakoniku kanonskoga prava zamijenila manju papinsku klauzuru Pija XII., vrsta je klauzure predviđena za monahinje koje zavjetuju kontemplativni život pridruživanjem „*nekog zakonitog djela apostolata ili kršćanske ljubavi*“¹¹⁶.

206. Pod nazivom konstitucionalna klauzura podrazumijeva se samostanski prostor odvojen od izvanjskog koji mora obuhvaćati barem onaj dio samostana, povrtnjakâ ili vrtova pridržan isključivo monahinjama, u koji se samo u slučaju potrebe može pustiti osobe koje su izvan samostana. To mora biti prostor šutnje i sabranosti, gdje se lakše može stalno tražiti lice Božje, prema karizmi ustanove, uzimajući u obzir djela apostolata ili dobrotvornosti koje vrše monahinje.

207. Ovu vrstu klauzure, „*prilagođenu vlastitoj naravi i određenu u konstitucijama*“¹¹⁷, odobrava Apostolska Stolica koja odobrava konstitucije ili drugi zakonik vlastitoga prava ustanove.

B. Monaška klauzura

208. Izrazima *papinska klauzura* i *konstitucionalna klauzura*, koje poznaje Zakonik kanonskoga prava, sv. Ivan Pavao II. u poslijesinodskoj apostolskoj pobudnici *Vita consecrata*¹¹⁸ dodao je treću, *monašku klauzuru*.

¹¹⁶ Usp. PC 9.

¹¹⁷ Usp. kan. 667, § 3 ZKP.

¹¹⁸ VC 59.

209. Prije dokumenta *Vita consecrata* taj se izraz koristio za određivanje klauzure monahâ¹¹⁹ koja je stroža od one zajedničke svim redovnicima¹²⁰, ali manje stroga od papinske i usporediva, pod određenim vidovima, s konstitucionalnom klauzуром monahinjâ.

210. Za samostane kontemplativnih monahinja, monaška klauzura, iako zadržava stroži oblik stege od opće klauzure, omogućava povezivanje primarne zadaće bogoštovlja sa širim oblicima prihvaćanja i gostoprimstva¹²¹.

211. Monaška klauzura, kako je opisana u konstitucijama ili nekom drugom zakoniku vlastitoga prava, poseban je izraz konstitucionalne klauzure.

VII. Pravne odredbe o konstitucionalnoj klauzuri

212. Zadaća je više poglavarice samostana, s pristankom njezina vijeća, jasno napismeno odrediti prostor obuhvaćen konstitucionalnom klauzуром, ograničiti ga i preinačavati zbog opravdana razloga.

213. Snagom zakona o konstitucionalnoj klauzuri monahinje, novakinje i postulantice moraju živjeti u klauzuri samostana i nije im dopušteno iz nje izlaziti, osim u slučajevima predviđenima pravom, niti je bez dopuštenja poglavarice ikomu dopušteno ulaziti u prostor klauzure samostana, osim u predviđenim slučajevima.

214. Prilikom liturgijskih slavlja u crkvi ili kapeli samostana ili pak *lectio divina* na nekom drugom prikladnom mjestu u samostanu u kojima sudjeluju vjernici, monahinjama je dopušteno izaći iz konstitucionalne klauzure, ali pritom ne smiju izlaziti izvan prostora istoga samostana, dočim je vjernicima uvijek zabranjeno ulaziti u dio kuće koji potpada pod tu vrstu klauzure.

¹¹⁹ Usp. kan. 667, § 2 ZKP.

¹²⁰ Usp. kan. 667, § 1 ZKP.

¹²¹ Usp. *VDq*, 31.

215. Svaka je monahinja suodgovorna i mora pridonositi, s osjećajem velikoga poštovanja prema šutnji i samoći, da vanjsko uređenje konstitucionalne klauzure sačuva onu temeljnu unutarnju vrijednost, po kojoj je klauzura izvor duhovnoga života i svjedočanstvo Božje nazočnosti.

216. U prostor konstitucionalne klauzure, s pristankom više poglavarice samostana, mogu ući:

- a) osobe koje su potrebne za službu zajednici s duhovne, formacijske i materijalne točke gledišta
- b) monahinje drugih zajednica, koje su u prolazu ili su gošće u samostanu
- c) djevojke u traženju zvanja.

217. Viša poglavarica samostana može dopustiti izlazak iz konstitucionalne klauzure zbog opravdana razloga vodeći računa o uputama danima ovom uputom.

218. Viša poglavarica samostana s konstitucionalnom klauzуром imenuje monahinje za službu vratarice i za rad u gostinjskome dijelu (prostoru za goste) te daje dopuštenje nekim monahinjama da rade u djelatnostima ili radionicama samostana smještenima izvan prostora obuhvaćenoga klauzуром, uređujući njihov boravak izvan njega.

IV. FORMACIJA

219. Monahinja postaje punopravnim članom zajednice samosvojnog samostana i sudjeluje u njegovim duhovnim i vremenitim dobrima polaganjem svećanih zavjeta, slobodnim i konačnim odgovorom na poziv Duha Svetoga.

220. Kandidatice u pripremi za svećano zavjetovanje prolaze kroz različite etape monaškoga života, tijekom kojih dobivaju prikladnu formaciju i, premda u različitom stupnju, dio su zajednice samostana.

I. Opća načela

221. Formacija u monaškom kontemplativnom životu temelji se na osobnu susretu s Gospodinom. Počinje Božjim pozivom i odlukom svake pojedine da, prema vlastitoj karizmi, slijedi Kristove stope, kao njegova učenica, pod djelovanjem Duha Svetoga.

222. Dok stjecanje znanja ostaje i dalje važno, formacija u posvećenom životu, a osobito u monaškom kontemplativnom životu, sastoji se poglavito u poistovjećivanju s Kristom. Riječ je, naime, o „*postupnoj asimilaciji Kristovih osjećaja prema Ocu*“¹²², kako bismo mogli reći zajedno sa sv. Pavlom: „*Meni je živjeti Krist*“. (Fil 1, 21)

223. I kandidatice i monahinje moraju imati na umu da u procesu formacije nije riječ toliko o stjecanju znanjâ koliko o „spoznavanju nadspoznatljive ljubavi Kristove“. (Ef 3, 19) Zbog svega toga proces formacije neka traje čitav život i svaka monahinja neka trajno osjeća da je u formaciji.

¹²² VC 65.

224. Formacija, kao neprekidan proces rasta i obraćenja koji uključuje čitavu osobu, mora poticati razvoj ljudske, kršćanske i monaške dimenzije kandidatica i monahinja radikalno živeći evanđelje tako da vlastiti život postane proroštvo.

225. Formacija za monaški kontemplativni život mora biti cjelovita, to jest mora sagledati osobu kao cjelinu da bi skladno razvijala vlastite psihičke, moralne, afektivne i intelektualne darove te aktivno sudjelovala u životu zajednice. Nijednu se od ovih dimenzija osobe ne smije isključiti iz područja početne, trajne ili neprekidne formacije.

226. Monaška kontemplativna formacija mora biti organska, postupna i dosljedna u svojim različitim etapama jer je pozvana promicati razvoj osobe na skladan i postupan način, uz puno poštivanje jedinstvenosti svake monahinje.

227. Pod djelovanjem Duha Svetoga, i kandidatice i monahinje glavne su protagonistice vlastite formacije i odgovorne za prihvaćanje i pounutrašnjenje svih vrijednosti monaškoga života.

228. U procesu formacije nužno je posvetiti pozornost jedinstvenosti svake sestre i otajstvu koje ona nosi u sebi, kao i njezinim posebnim darovima, kako bi se poticao njezin rast kroz upoznavanje sebe same i traženje Božje volje.

229. U početnoj formaciji posebnu važnost ima odgojiteljica. Naime, premda je „*Bog Otac (...) u pravom smislu riječi odgojitelj*“, ipak „*u tome djelu on se služi ljudskim posredovanjima*“ među koje se ubrajaju i odgojiteljice, čija je glavna zadaća „*pokazati ljepotu nasljedovanja Gospodina i vrijednost karizme u kojoj se ono ostvaruje*“¹²³.

230. Zadaća je pojedinog samostana i saveza posvetiti posebnu pozornost izboru odgojiteljica i brinuti se za njihovu formaciju¹²⁴.

¹²³ VC 66.

¹²⁴ Usp. *VDq*, čl. 3, § 3.

II. Trajna formacija

231. Pod trajnom ili neprekidnom formacijom podrazumijeva se cjeloživotni hod¹²⁵, i osobni i zajednički, „*koji mora voditi do suobličjenja Gospodinu Isusu i usvajanju njegovih osjećaja u njegovu potpunom darivanju Ocu*“¹²⁶. To je, dakle, proces neprekidnog obraćenja srca, „*unutrašnji zahtjev redovničkoga posvećenja*“¹²⁷ i zahtjev kreativne vjernosti vlastitu zvanju. Trajna ili neprekidna formacija je *humus* početne formacije¹²⁸.

232. Kao takva, trajna ili neprekidna formacija mora se smatrati prioritetom kako u projektu zajedničkarskog života tako i u projektu života svake monahinje.

233. Svrha je trajne formacije jačati i čuvati vjernost i pojedine monahinje i zajednice te dovršiti ono što je započeto u početnoj formaciji kako bi posvećena osoba mogla u punini izraziti vlastiti dar u Crkvi, već prema posebnosti karizme.

234. Ono što obilježava ovu etapu u odnosu na druge jest nedostatak kratkoročnih ciljeva, a to može imati utjecaja i na psihološkom polju: nema više ničega za što se treba pripremati, nego samo svakodnevnica koju treba živjeti u potpunu sebedarju Gospodinu i Crkvi.

235. Trajna se formacija odvija u kontekstu svakodnevnog života: u molitvi i radu, u svijetu odnosâ, poglavito u bratskome životu u zajednici, i u odnosu s vanjskim svijetom, u skladu s kontemplativnim pozivom.

236. Trajnom se formacijom njeguje duhovnu, znanstvenu i stručnu sposobnost te se kontemplativna redovnica usavršava i sazrijeva kako bi svoju službu samostanu, Crkvi i svijetu mogla obavljati na sve prikladniji način, prema vlastitu obliku života i smjernicama apostolske konstitucije *Vultum Dei quaerere*.

¹²⁵ Usp. kan. 661 ZKP.

¹²⁶ VDq, 13.

¹²⁷ VC 69.

¹²⁸ Usp. VDq, 3, § 1.

237. Sve se monahinje potiče da preuzmu odgovornost za vlastiti ljudski, kršćanski i karizmatički rast kroz projekt osobnoga života, dijalog sa sestrama monaške zajednice, a napose sa svojom višom poglavaricom, kao i kroz duhovno vodstvo i studije za to određene koji su predviđeni *Smjernicama* za monaški kontemplativni život.

238. Svaka zajednica pozvana je, zajedno sa zajedničarskim projektom, izraditi sustavan i cjelovit program trajne formacije koji obuhvaća sve vidove osobe¹²⁹. U sastavljanju toga plana vodit će se briga o različitim životnim razdobljima¹³⁰ i raznim službama koje vrše monahinje, posebno poglavarice i odgojiteljice¹³¹.

239. Viša poglavarica pozvana je promicati trajnu formaciju zajednice kroz samostanski kapitul, dane sabranosti, godišnje duhovne vježbe, dijeljenje Božje riječi, povremena preispitivanja života, zajedničke rekreacije, studijske dane, osobni dijalog sa sestrama i bratske susrete.

240. Viša poglavarica i svaki član zajednice imaju odgovornost osigurati da bratski život bude formativan i da pomaže svakoj sestri na njezinu putu prema potpunu suobličenju Kristu, konačnu cilju čitavoga procesa formacije¹³² i da svaka sestra u svakom trenutku svoga života očituje „*potpunu i radosnu pripadnost Kristu*“¹³³.

241. Premda redovito mjesto trajne formacije ostaje vlastiti samostan, a bratski život mora pogodovati formacijskom putu sestara¹³⁴ kako bi se zajamčila prikladnija trajna ili neprekidna formacija, toplo se preporučuje surađivanje različitih monaških zajednica služeći se odgovarajućim sredstvima priopćivanja¹³⁵.

¹²⁹ Usp. VC 69.

¹³⁰ Usp. VC 70.

¹³¹ Usp. VDg čl. 3, § 1; 7, § 1.

¹³² Usp. VC 65.

¹³³ VDg, 13.

¹³⁴ Usp. VDg, 14.

¹³⁵ Usp. VDg, 34.

III. Sredstva trajne formacije

242. Zasigurno je prvo sredstvo trajne formacije svih posvećenih osoba, a još više kontemplativnih redovnica, briga o *molitvenom životu*: dobro pripremljena i dostojanstvena bogoslužja prema mogućnosti zajednice, vjernost trenutcima osobne molitve kako bi se zajamčio prostor u kojemu se može uspostaviti intiman odnos s Gospodinom te brižan odnos prema Božjoj riječi preko osobnog *lectio* i zajedničkarskoga *collatio*, kada je to moguće¹³⁶.

243. Bitno posvećivanje brige i pozornosti sakramentu pomirenja i duhovnome vodstvu te pomnu odabiru ispovjednika pripremljenih da mogu suzdržano, mudro i razborito poduprijeti i pratiti zajednicu kontemplativnoga života na njezinu putu¹³⁷.

244. *Intelektualnu formaciju* mora se zajamčiti projektom koji je odredila zajednica u kojem će se, koliko je to moguće, voditi briga o kulturnoj razini svih sestara tako da svaka može iz toga izvući korist za sebe.

245. Korisni su i važni zajednički tečajevi formacije za više samostana iste karizmatске obitelji¹³⁸, dakle, tečajevi na saveznoj i međusaveznoj razini, ne zaboravljajući ipak da „*formacija, poglavito ona trajna... ima svoj humus u zajednici i svakodnevnom životu*“¹³⁹.

246. Ozračje istinskih *bratskih odnosa*, prožetih pravom ljubavlju i dobrotom, od ključne je važnosti jer omogućuje svakom članu zajednice da ima svoj prostor za život i izražavanje.

247. Zadaća je svake sestre pronaći pravu ravnotežu u sebedarju kroz *rad* da bi ga se živjelo kao vedro i radosno služenje Bogu i zajednici. Međutim, i zajednica ima zadaću paziti da nijedna sestra ne bude preopterećena po-

¹³⁶ Usp. *VDq*, 24. – 27.

¹³⁷ *VDq*, 23.

¹³⁸ *VDq*, 30.

¹³⁹ *VDq*, 14.

slovima, posebice teškim, koji iscrpljuju sve duhovne i tjelesne snage na štetu duhovnoga života. Rad kao takav može biti način da se dobro iskoristi vlastite talente te, dakle, pomoć za izražavanje ljepote osobe; postaje opasno kad se rad apsolutizira i posvećuje mu se tolika pozornost da to šteti duhu¹⁴⁰.

248. *Asketska sredstva* ne smiju se zanemarivati. Ona su dio predaje svake duhovnosti, kao način obuzdavanja porivâ vlastite naravi i njihova usmjeravanja prema služenju kraljevstvu prema vlastitoj karizmi¹⁴¹.

249. I odgovarajuća *obaviještenost* o onome što se događa u svijetu važno je sredstvo jačanje svijesti i odgovornosti vlastitoga apostolskoga poslanja. Obaviještenost se treba ostvarivati preko sredstava priopćivanja pazeći da se ona koriste razborito i odmjereno kako ne bi bila na štetu kontemplativnom životu¹⁴².

IV. Početna formacija

250. Početna formacija je povlašteno vrijeme u kojem se sestre kandidatice za monaški kontemplativni život, uz posebno praćenje odgojiteljice i zajednice, uvode u nasljedovanje Krista prema određenoj karizmi postupno uzdižući i povezujući svoje posebne osobne darove s izvornim i svojstvenim vrijednostima vlastitoga poziva.

251. Početna se formacija sastoji od triju susljednih etapa kojima prethodi kandidatura: postulatura, novaštvo, razdoblje privremenih zavjeta ili juniorat. Kroz te etape kandidatice rastu i sazrijevaju sve dok konačno ne prigrle monaški život u određenoj ustanovi.

252. U početnoj je formaciji od velike važnosti da između različitih etapa postoji sklad i postupnost sadržajâ. Jednako je važno da između početne formacije i trajne ili neprekidne formacije postoji neprekidnost i dosljed-

¹⁴⁰ Usp. *VDq*, 32.

¹⁴¹ Usp. *VDq*, 35.

¹⁴² Usp. *VDq*, 34.

nost kako bi se kod pojedinca stvorila „*raspoloživost da se dopusti formirati svakoga dana života*“¹⁴³.

253. S obzirom na to da se osoba izgrađuje vrlo sporo i da formacija mora biti pažljiva kako bi se u srcu ukorijenili „*Kristovi osjećaji prema Ocu*“¹⁴⁴ i vlastite ljudske, kršćanske i karizmatске vrijednosti, „*početnoj formaciji... treba rezervirati dovoljno dugo razdoblje*“¹⁴⁵, „*ne kraće od devet i ne duže od dvanaest godina*“¹⁴⁶.

254. Neka se u tom razdoblju provodi „*ozbiljno razlučivanje, oslobođeno napasti broja i djelotvornosti*“¹⁴⁷. U svakom se samostanu, k tomu, treba posvetiti posebna pozornost duhovnom razlučivanju i razlučivanju zvanja osiguravajući kandidatice personalizirano praćenje promičući pritom odgovarajuće planove formacije¹⁴⁸; posebnu pozornost treba posvetiti formaciji da ona uistinu bude cjelovita – ljudska, kršćanska i karizmatска – i da zahvaća sve vidove osobe.

255. Sastav međunarodnih i multikulturnih monaških zajednica očituje univerzalnost karizme. Stoga se primanju zvanja iz drugih zemalja mora posvetiti odgovarajuće razlučivanje.

256. Jedan od kriterija za primanje je perspektiva budućega širenja monaškoga života u partikularnim Crkvama u kojima taj oblik nasljedovanja Krista ne postoji.

257. Mora se, ipak, posve izbjegavati primanje kandidatice iz drugih zemalja samo zato da bi se osigurao opstanak samostana¹⁴⁹.

¹⁴³ VC 69; *Ponovno krenuti od Krista*, 15.

¹⁴⁴ VC 65.

¹⁴⁵ VC 65.

¹⁴⁶ VDq, 15.

¹⁴⁷ *Ponovno krenuti od Krista*, 18.

¹⁴⁸ Usp. VDq, 15.

¹⁴⁹ Usp. VDq, čl. 3, § 6.

258. Svaki samosvojni samostan, od trenutka svoga osnutka, sjedište je novaštva te početne i trajne ili neprekidne formacije¹⁵⁰.

259. U slučaju da se tijekom kanonskoga pohoda pokaže da pojedini samosvojni samostan ne može jamčiti kvalitetnu formaciju, početnu se formaciju mora osigurati u nekom drugom samostanu saveza ili u zajedničkom sjedištu početne formacije za više samostana¹⁵¹.

260. Samostan koji je utemeljen, ali još nije kanonski osnovan, kao i afilirani samostan, samo je sjedište trajne ili neprekidne formacije.

261. Samostan koji je utemeljen, ali još nije kanonski osnovan može biti sjedište novaštva i sjedište početne formacije ako su ispunjeni uvjeti o formaciji određeni ovom uputom.

A. Kandidatura

262. Kandidatura, koja se smatra prvim upoznavanjem kandidatice sa samostanom te samostanske zajednice s kandidaticom, uključuje niz kontakata i duža razdoblja zajedničkoga iskustva. Ovo će upoznavanje biti korisno kako bi se u ovoj etapi dopunio moguć nedostatak na putu ljudske i vjerske formacije.

263. Zadaća je više poglavarice s njezinim vijećem, vodeći brigu o svakoj pojedinoj kandidatici, utvrditi vremenska razdoblja koja će pripravnica provesti u zajednici i izvan samostana kao i načine kojima će se to činiti.

264. Gospodin Isus učio je da svatko tko poduzme važan poduhvat najprije mora pažljivo i dobro razmisliti „*ima li čime dovršiti*“. (Lk 14, 28) Zato onaj koji namjerava započeti put kontemplativnoga života mora provesti određeno vrijeme u razmišljanju o svojim stvarnim sposobnostima i izvršiti prvu osobnu provjeru vjerodostojnosti vlastitoga poziva za monaški kontemplativni život.

¹⁵⁰ Usp. *VDq*, čl. 3, § 5.

¹⁵¹ Usp. *VDq*, 3, § 7.

265. Imati „čime dovršiti“ znači posjedovati naravne i psihološke darove, redovitu otvorenost prema drugima, psihičku ravnotežu, duh vjere i čvrstu volju koja omogućuju provesti život u zajednici, u uzdržljivosti, poslušnosti, siromaštvu i klauzuri.

266. Bez tih početnih odlika ni kandidatice ni zajednica koja ju prima ne mogu smatrati da postoji zvanje za monaški i kontemplativni život. Stoga, tijekom čitave početne formacije, ali osobito tijekom kandidature, posebnu pozornost treba posvetiti ljudskoj dimenziji.

267. Tijekom toga razdoblja viša poglavarica povjerava kandidatice jednoj sestri sa svečanim zavjetima da ju prati i usmjerava u zvanju koje je izabrala.

268. Kandidatura, u trajanju od najmanje dvanaest mjeseci, može se odlukom više poglavarice prema potrebi produžiti, ali ne duže od dvije godine.

B. Postulatura

269. Postulatura je nužna etapa za odgovarajuću pripremu za novaštvo¹⁵². Tijekom postulare kandidatice potvrđuje svoju odlučnost da se postupnim prelaskom obrati sa svjetovnoga života na monaški kontemplativni život.

270. Tijekom tog razdoblja postulantice se mora postupno uvoditi u proces asimilacije osnovnih elemenata monaškoga kontemplativnoga života.

271. Postulatura pruža izravnije i konkretnije iskustvo života u zajednici prema određenoj karizmi.

272. Prije nego se kandidatice pripusti u postulaturu, mora se ispitati njezino zdravstveno stanje, posjeduje li odgovarajuću zrelost za svoju dob, ima li prikladnu narav, je li društvena, postojana u kršćanskom učenju i praksi, teži li monaškom životu s iskrenom namjerom i traži li u svakom trenutku Božje lice.

¹⁵² Usp. kan. 597, § 2 *ZKP*.

273. Postulantica mora biti povjerena učiteljici novakinja ili jednoj monahinji sa svečanim zavjetima koja će joj pomagati da se zagleda u svoju nutrinu, koja umije razlučiti postoji li kod nje pravi poziv na monaški kontemplativni život i kojoj se postulantica može s punim povjerenjem otvoriti.

274. Postulantica se, uz pomoć odgojiteljice, posebno posvećuje svojoj ljudskoj i duhovnoj formaciji te produbljuje svoju krsnu predanost.

275. Postulatura traje najmanje dvanaest mjeseci i može ju, prema potrebi, produžiti viša poglavarica nakon što sasluša mišljenje svoga vijeća, ali ne smije trajati duže od dvije godine.

276. U tom razdoblju postulanticke žive u samostanu i slijede život zajednice prema propisima učiteljice i, osim što im se pomaže spoznati jesu li sposobne za monaški život, u samostanu mogu proučavati neke teme ili učiti neki zanat, prema potrebama zajednice, sukladno odredbama koje je dala viša poglavarica sa svojim vijećem.

C. Novaštvo

277. Novaštvo je vrijeme u kojem novakinja započinje život u određenoj ustanovi, nastavlja svoje razlučivanje zvanja i produbljivanje vlastite odluke da nasljeduje Isusa Krista u Crkvi i današnjem svijetu, prema određenoj karizmi.

278. Novaštvo je vrijeme kušnje i cilj mu je dovesti kandidatihu do toga da postane potpunije svjesna poziva prema određenoj karizmi provjeravajući stvarnu i konkretnu sposobnost da ju živi s radošću i velikodušnošću, osobito s obzirom na bratski život u zajednici.

279. Novaštvo u samostanima monahinja traje dvije godine, od kojih je druga kanonska, slijedeći odredbe sadržane u kan. 648 *ZKP*-a koje se tiču odsutnosti.

280. Tijekom novaštva novakinja mora prije svega produbiti svoje prijateljstvo s Kristom jer bez toga nikada ne će moći dati i održati obećanja

o darivanju Njemu i željeti rasti u poznavanju karizme koju je pozvana živjeti ispitujući se želi li dijeliti vlastiti život u zajedničkom bratskom životu sa sestrama koje čine zajednicu samostana.

281. Novakinja to postiže kroz praksu dugotrajne *lectio divina*, pod vodstvom iskusne sestre koja će znati otvoriti njezin duh razumijevanju Svetoga pisma, uz pomoć spisâ crkvenih otaca te spisâ i primjerâ života vlastitih utemeljitelja. Prisan doticaj s Kristom mora nužno dovesti do snažnog sakramentalnog života i osobne molitve u kojoj se novakinju mora voditi i za koju je potrebno izdvojiti odgovarajuće vrijeme.

282. Osobna molitva pronalazi svoj izraz u liturgijskoj molitvi zajednice, kojoj novakinja mora posvetiti sve svoje najbolje snage. U tom ozračju ljubavi prema Kristu i molitve novakinja se otvara sestrama, od srca ih ljubi i s njima živi u bratstvu.

283. Novakinju učiteljica vodi u njegovanju autentične pobožnosti prema Djevici Bogorodici, uzoru i zaštitnici svega posvećenoga života¹⁵³, kako bi ju prihvatila kao primjer posvećene žene.

284. Duhovno se zdanje ne može izgrađivati bez ljudskih temelja. Novakinje, dakle, moraju usavršavati prirodne darove i građansko obrazovanje, razvijati vlastitu osobnost osjećajući se zaista odgovornima za vlastiti ljudski, kršćanski i karizmatički rast.

D. Juniorat

285. U ovoj etapi dolazi do potpunog uključivanja u život zajednice. Cilj je ove etape da sestra s privremenim zavjetima iskusi sposobnost pronalazjenja prave ravnoteže između različitih dimenzija monaškoga kontemplativnoga života (molitva, rad, bratski odnosi, studij...) uspijevajući stvoriti vlastitu osobnu sintezu karizme i utjelovljujući ju u različite okolnosti svakodnevnoga života.

¹⁵³ Usp. kan. 663, § 4 *ZKP*.

286. Sukladno onomu što je određeno općim pravom o valjanu i dopuštenu polaganju privremenih zavjeta, juniorat obuhvaća razdoblje početne formacije od polaganja prvih privremenih zavjeta do svečanoga zavjetovanja; u tom razdoblju zavjetovanica nastavlja svoju duhovnu, znanstvenu i praktičnu formaciju prema vlastitoj karizmi i pravu ustanove.

287. Privremeni se zavjeti polažu na tri godine i obnavljaju se svake godine do navršenih pet godina dok se ne dovrši najmanje devet godina početne formacije.

288. Ako se smatra prikladnim, viša poglavarica može produžiti razdoblje privremenoga zavjetovanja, prema vlastitom pravu, prema odredbi kan. 657, § 2 *ZKP-a*, pazeći ipak da razdoblje početne formacije ne traje duže od dvanaest godina.

289. U svakoj monaškoj zajednici put početne i trajne ili neprekidne formacije, kao i formacije poglavaricâ samostanâ¹⁵⁴, odgojiteljicâ¹⁵⁵ i ekonomâ uredit će se sukladno karizmi i vlastitom pravu ustanove vodeći računa o *Smjernicama* koje je objavila Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života kao nastavak i dopunu ove upute.

¹⁵⁴ Usp. *VDq* čl. 7, § 1.

¹⁵⁵ Usp. *VDq* čl. 3, § 3 i § 4.

ZAVRŠNI PROPISI

- Ova se uputa ne odnosi samo na buduće¹⁵⁶, nego se primjenjuje u sadašnjosti na sve samostane monahinja latinskoga obreda od trenutka njezina objavljivanja.
- Odredbe apostolske konstitucije *Vultum Dei quaerere* za sve samostane koje se odnose na obvezu ulaska u savez samostanâ primjenjuju se također na druge strukture zajedništva kao što su udruženje samostanâ ili konferencija samostanâ.
- Ova obveza vrijedi također za samostane pridružene nekoj muškoj ustanovi ili ujedinjene u samostalnu monašku kongregaciju.
- Pojedini samostani moraju se uskladiti s odredbama ove upute u roku od jedne godine od njezina objavljivanja, osim ako od toga nije zakonito dobiven oprost.
- Nakon isteka toga roka ovaj će ured dodijeliti samostane savezima ili drugim postojećim strukturama zajedništva.
- Odluke koje će donijeti Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života nakon odgovarajućeg savjetovanja i nakon što se o njima raspravljalo na kongresu ureda, a koje se odnose na samostan monahinja, na zakazivanje apostolskoga pohoda, na povjereništvo, ukidanje samostalnosti ili pak na ukinuće samostana, svakoga će se mjeseca podnositi rimskomu prvosvećeniku na odobrenje u posebnu obliku.

¹⁵⁶ Usp. kan. 9 *ZKP*.

ZAKLJUČAK

Ovom uputom ovaj ured želi potvrditi da Crkva visoko cijeni monaški kontemplativni život i njegovu skrb za očuvanje autentičnosti ovoga jedin-stvenoga oblika nasljedovanja Krista.

Sveti je Otac 25. ožujka 2018. odobrio ovaj dokument Kongregacije za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života i dopustio njegovo objavljivanje.

Istoga je dana Sveti Otac iz ove upute u posebnom obliku odobrio:

- br. 52, 81 d) i 108, čime se djelomično ukida kan. 638, § 4 *ZKP-a*
- br. 83 g), čime se djelomice ukida kan 667, § 4 *ZKP-a*
- br. 111, čime se djelomice ukida kan. 628, § 2, 1° *ZKP-a*
- br. 130, čime se djelomice ukida kan. 686, § 2 *ZKP-a*
- br. 174 i 175, čime se djelomice ukida kan. 667, § 4 *ZKP-a*
- br. 176, čime se ukida ograničenje sadržano u *Verbi Sponsa* br. 17, § 2
- br. 177 i 178, čime se djelomice ukida kan. 686, § 2 *ZKP-a*
- završne uredbe.

Iz Vatikana 1. travnja 2018.

Svetkovina Uskrsnuća Gospodinova

João Braz kard. de Aviz
prefekt

✠ José Rodríguez Carballo, OFM
nadbiskup tajnik

SADRŽAJ

UVOD	5
OPĆE UREDBE	9
I.	
SAMOSTALANSAMOSTAN	13
I. Utemeljenje	14
II. Kanonskiosnutak	17
III. Afilijacija	20
IV. Premještaj	21
V. Ukinuće	22
VI. Crkveninadzornadsamostanom	23
VII. Odnos između samostana i dijecezanskoga biskupa	25
II.	
SAVEZ SAMOSTANÂ	29
I. Naravi svrha	29
II. Predsjednica saveza	32
III. Vijeće saveza	34
IV. Skupština saveza	36
V. Službe saveza	37
VI. Redovničkiasistent	38
III.	
ODVAJANJE OD SVIJETA	41
I. Pojam i važnost odvajanja od svijeta za kontemplativni život	41
II. Sredstva društvenoga priopćivanja	43
III. Klauzura	44

IV. Papinska klauzura	46
V. Pravne odredbe o papinskoj klauzuri	47
VI. Klauzura određena u konstitucijama	50
A. Konstitucionalna klauzura	50
B. Monaška klauzura	50
VII. Pravne odredbe o konstitucionalnoj klauzuri	51
IV.	
FORMACIJA	53
I. Opća načela	53
II. Trajna formacija	55
III. Sredstva trajne formacije	57
IV. Početna formacija	58
A. Kandidatura	60
B. Postulatura	61
C. Novaštvo	62
D. Juniorat	63
ZAVRŠNI PROPISI	65
ZAKLJUČAK	67

1. ***Služenje autoriteta i posluš***, 2008.
2. ***Apostolsko pismo svetoga oca Franje svim posvećenim osobama u prigodi Godine posvećenoga života***, 2015.
3. ***Radujte se!***
Okrružnica posvećenim muškarcima i ženama, 2015.
4. ***Istražujte***
Posvećenim muškarcima i ženama u hodu za Božjim znakovima, 2015.
5. ***Kontemplirajte***
Bogu posvećenim muškarcima i ženama na tragovima Ljepote, 2015.
6. ***Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi***, 2016.
7. ***Vultum Dei quaerere***
Apostolska konstitucija o ženskom kontemplativnom životu, 2016.
8. ***Naviještajte***
Posvećenim muškarcima i ženama, svjedocima evanđelja među ljudima, 2017.
9. ***Za novo vino nove mješine***
Od Drugoga vatikanskoga koncila naovamo posvećeni život i još uvijek prisutni izazovi, 2017.
10. ***Ekonomija u službi karizme i poslanja***
Boni dispensatores multiformis gratiae Dei (1 Pt 4, 10), 2018.
11. ***Cor orans***
Provedbena uputa apostolske konstitucije "Vultum Dei quaerere" o ženskom kontemplativnom životu, 2018.